

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala (pääluokka 33)

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) hallinnonalan määrärahasoksi ehdotetaan 15,1 mrd. euroa, joka on n. 1,2 mrd. euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Hallinnonalan määrärahoista käytetään eläkemenoihin n. 36 %, perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen sekä perustoimeentulotukeen n. 31 %, työttömyysturvaan n. 12 %, sairausvakuutukseen n. 12 %, sosiaali- ja terveydenhuollon tukemiseen n. 2 % ja avustuksiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen n. 2 %. Muihin pääluokan lukuihin käytetään kuhunkin 0,4—1,0 % pääluokan määrärahoista.

Määrärahasoihin vaikuttavat erityisesti pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaiset ja kehysriihessä päätetyt uudet sosiaaliturvan määrärahatarvetta pienentävät uudistukset. Uudistusten nettovaikutus asumistuki- ja toimeentulotukimenot huomioiden on STM:n pääluokkaan n. 470 milj. euroa vähennystä. Tästä n. 170 milj. euroa aiheutuu vuonna 2024 voimaan tulleista uudistuksista ja n. 300 milj. euroa vuonna 2025 voimaan tulevista uudistuksista. Lisäksi ns. kanavointiratkaisu vähentää määrärahatarvetta nettona yhteensä 536 milj. euroa.

Kanavointiratkaisu toteutetaan, koska sosiaaliturvaan kohdistetut uudistukset alentavat myös sosiaaliturvarahastojen kuluja, mikä normaalitilanteessa alentaisi myös rahastojen perimiä vakuutusmaksuja. Sosiaaliturvan säästöjen halutaan kuitenkin hyödyttävän täysimääräisesti valtiota, minkä vuoksi rahastoihin kokonaisuutena perittäviä vakuutusmaksuja korotetaan ja valtion osuuksia pienennetään säästyneellä summalla.

Käytännössä kanavointi toteutetaan siten, että työnantajien osalta työttömyysvakuutusmaksujen aleneminen kompensoidaan kiristämällä työnantajien sairausvakuutusmaksua. Tämä alentaa palkansaajien päivärahamaksua, mistä osa kanavoituu valtiolle automaattisesti ansiotuloverotuksen kautta, sillä päivärahamaksu on verovähennyskelpoinen. Jäljelle jäävä osuus palkansaajien maksupaineen alenemisesta kanavoidaan valtiolle kiristämällä palkansaajien sairaanhoitomaksua ja pienentämällä valtion rahoitusosuutta sairaanhoitovakuutuksesta.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen (TE-palvelut) siirtoon kunnille 1.1.2025 liittyen siirretään työttömyysturvamomenteilta n. 370 milj. euroa kuntien valtionosuusmomentille.

Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

Perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen, perustoimeentulotukeen ja eräisiin palveluihin ehdotetaan n. 4,6 mrd. euroa, joka on 195 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu pääosin asumistukiuudistuksista ja perustoimeentulotuen tarvearvion muutoksista.

Yleistä asumistukea kohdennetaan jatkossa hallitusohjelman mukaisesti tukea eniten tarvitseville ryhmille. Asumistuessa varallisuusharkintaa kiristetään, kuntaryhmittelyä tarkistetaan, omistusasumisen tuki poistetaan ja yrittäjien työtulot huomioidaan todellisina 1.1.2025 alkaen. Uudistukset vähentävät määrärahatarvetta vajaa 40 milj. euroa. Lisäksi opiskelijat palautetaan opintotuen asumislisän piiriin 1.8.2025 alkaen, joka vähentää asumistuen määrärahatarvetta 182 milj. euroa vuonna 2025 ja myöhemmin vuosina noin 400 milj. euroa vuositasolla.

Asumistuessa 1.4.2024 voimaan tulleet ansiotulovähennyksen poisto, asumistuen perusomavastuun korotus ja tason tarkistus sekä asumistuen kuntaryhmien yhtenäistäminen vähentävät edelleen määrärahatarvetta 244 milj. eurolla.

Perustoimeentulotuessa määrärahatarve lisääntyy 162 milj. euroa pääasiassa asumistuen ja työttömyysturvan uudistusten johdosta. Toimeentulotuen kotoutumiskorvausten maksamista työ- ja elinkeinoministeriön momentilta lyhennetään nykyisestä kolmesta vuodesta yhteen vuoteen maahantulosta, joka lisää määrärahatarvetta STM:n momentilla 58 milj. euroa, kun etuus maksetaan jatkossa aikaisemmin toimeentulotuesta.

Elatusvelvollisten elatusvastuun toteutumista vahvistetaan selkeyttämällä ohjeistusta. Muutoksen säästövaikutus on 1,0 milj. euroa.

Kelan toimintakuluihin ehdotetaan yhteensä 505,8 milj. euroa, jossa on vähennystä 14,0 milj. euroa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Toimintakuluissa on huomioitu eläkekulujen kasvun ja ansiotason muutoksen lisäksi hallitusohjelman lainmuutosten lisäresurssitarpeina 10,0 milj. euroa, kanavointiratkaisun vaikutuksena vähennystä 23,2 milj. euroa sekä toimintameno- ja tuottavuussäästöinä vähennystä 20,0 milj. euroa.

Työllisyys

Työttömyysturvaan ehdotetaan 1,77 mrd. euroa, joka on 0,46 mrd. euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu hallitusohjelman mukaisten uudistusten vaikutuksista.

Työttömyysturvassa luovutaan aktiivijalta maksettavista korotusosista. Työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettava korotusosa työmarkkinatukeen ja peruspäivärahaan on tällä hetkellä 5,29 euroa/pv. Korotusosista luopuminen vähentää työttömyysturvan valtionosuutta 23,5 milj. euroa.

Työmarkkinatuen tarveharkintaa muutetaan siten, että vanhempien tulot vaikuttavat nykyistä enemmän vanhempiensa kanssa asuvan työmarkkinatuen määrään. Uudistus vähentää työttömyysturvan valtionosuutta 2,6 milj. euroa.

Työelämässä olevien täydennyskoulutukseen kohdennetaan 10 milj. euroa. Kyseessä on aikuiskoulutustuen korvaava järjestelmä erityisesti erityisopettajien ja sairaanhoitajien koulutustarpeisiin vastaamiseen.

Sosiaalivakuutusmaksut

Sosiaalivakuutusmaksut, % palkasta

	2022	2023	2024	2025
Työnantajat:				
<i>Sairausvakuutus</i>				
Kaikki työnantajat	1,34	1,53	1,16	1,75
<i>Työttömyysvakuutus</i> ¹⁾				
alempi maksu	0,50	0,52	0,27	0,27
ylempi maksu	2,05	2,06	1,09	1,09
<i>Työeläkevakuutus</i>				
Työnantajien keskimääräinen TyEL-maksu	17,40	17,40	17,34	17,36
Vakuutetut:				
<i>Sairausvakuutus</i>				
<i>Sairaushoitovakuutus</i>				
— <i>Sairaanhoitomaksu</i>				
Etuudensaajat (Eläke- ja etuustulot)	1,50	1,57	1,48	1,48
Palkansaajat ja yrittäjät	0,53	0,60	0,51	1,05
<i>Työtulovakuutus</i>				
— <i>Päivärahamaksu</i>				
Palkansaajat	1,18	1,36	1,01	0,71
alle 16 872 euron vuosituloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yrittäjät	1,32	1,59	1,23	0,91
alle 16 872 euron vuosituloista	0,14	0,23	0,22	0,20

	2022	2023	2024	2025
<i>Työttömyysvakuutus</i>	1,50	1,50	0,79	0,79
<i>Työeläkevakuutus, alle 53-vuotiaat</i>	7,15	7,15	7,15	7,15
53 vuotta täyttäneet	8,65	8,65	8,65	8,65
<i>Yrittäjät ja maatalousyrittäjät:</i>				
<i>Työeläkevakuutus, alle 53-vuotiaat</i>	24,1	24,1	24,1	24,1
53 vuotta täyttäneet	25,6	25,6	25,6	25,6

¹⁾ Työnantajan alempaa maksua maksetaan palkkasumman tiettyynajaan saakka. Vuonna 2024 raja on 2 337 000 euroa ja v. 2025 (vahvistamatta) 2 455 500 euroa. Sen ylittävältä palkkasumman osalta maksetaan ylempää maksua.

Sairausvakuutus

Sairausvakuutukseen ehdotetaan 1,87 mrd. euroa, joka on 439 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Muutos aiheutuu pääosin hallitusohjelman mukaisista uudistuksista ja tarvearvion muutoksesta. Suurin vaikutus aiheutuu kanavointiratkaisusta, jonka vähentää sairausvakuutusmomentin määrärahaa 563 milj. euroa ja vaikutus yhteensä pääluokassa 536 milj. euroa.

Lääkkeiden sairausvakuutuskorvauksen kalenterivuotuista alkuomavastuuta korotetaan 50 eurosta 70 euroon ja oma-vastuun määrä sidotaan kansaneläkeindeksiin. Lisäksi tehdään muutoksia mm. geneeristen valmisteiden ja biologisten lääkkeiden hintasääntelyyn sekä lääkkeiden ehdolliseen korvattavuuteen. Uudistukset vähentävät sairausvakuutuksen valtionosuutta 58,2 milj. euroa.

Sairauspäivärahamenoja alennetaan muuttamalla sairauspäivärahan laskentakaavaa, joka vähentää sairausvakuutuksen valtionosuutta 4,0 milj. euroa ja etuusmenoja yhteensä 3,4 milj. euroa.

Lääkärin vastaanottopalkkioiden Kela-korvausta uudistetaan. Uudistukseen kohdennetaan valtionosuutta yhteensä 89,9 milj. euroa.

Nuoren ammatillista kuntoutusta uudistetaan rajaamalla ja kohdistamalla etuusoikeutta opiskelun ja työelämän ulkopuolella tai muutoin syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin. Uudistus vähentää sairausvakuutuksen valtionosuutta 21,6 milj. euroa ja etuusmenoja yhteensä 13,7 milj. euroa.

Eläkkeet

Eläkkeisiin ehdotetaan 5,5 mrd. euroa, joka on 14,5 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Kansaneläkkeissä lopetetaan ulkomaille maksettavien kansaneläkelain mukaisten etuuksien maksaminen, jonka säästövaikutus on 38 milj. euroa. Eläkkeensaajan asumistuen määräytymisen ehtoja muutetaan erityisesti varakkaimpien tuensaajien osalta siten, että etuusmenon säästö on 12 milj. euroa vuonna 2025 ja 25 milj. euroa vuodesta 2026 eteenpäin.

Kansaneläkkeen ja kuntoutusrahan ikäraja nostetaan nykyisestä 16 vuodesta 18 vuoteen. Ikärajan korotus tehdään myös vammaisetuuslainsäädäntöön, jolloin alle 18-vuotiaiden eläkkeensaajien hoitotuen saajat siirtyvät alle 18-vuotiaan vammaisetuuden saajaksi. Uudistus vähentää valtionosuutta etuusmenoista yhteensä 6,5 milj. euroa vuonna 2025 ja vuositasolla n. 45 milj. euroa.

Indeksimuutokset ja palkkakerroin

	2022	2023	2024	2025
Työeläkeindeksi	2 691	2 874	3 037	3 086
Kansaneläkeindeksi	1 674	1 805	1 911	1 938
Kuluttajahintaindeksi, %	7,1	6,2	1,9	1,3
Palkkakerroin	1,501	1,558	1,637	1,674

Veteraanit

Veteraanien tukemiseen ehdotetaan 123,0 milj. euroa, joka on n. 11,5 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatason lasku aiheutuu veteraanien määrän vähenemisestä. Määrärahoista 42,0 milj. euroa ehdotetaan sotilasvammakorvauksiin ja sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 3,5 milj. euroa rintamaliisiin ja 75,5 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin. Sotilasinvalidien puolisoiden kuntoutukseen, eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen ja rintama-avustukseen eräille ulkomaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille ehdotetaan yhteensä 1,3 milj. euroa sekä valtion korvaukseksi sodista kärsineiden huoltoon 0,7 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen

Hyvinvointialueiden järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen tukemiseen ehdotetaan kohdennettavan sosiaali- ja terveystalouden ministeriön hallinnonalalta 360 milj. euroa, joka on n. 2,1 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa.

Yliopistotasoiseen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimukseen ehdotetaan 40 milj. euroa, jossa on lisäystä 5,0 milj. euroa.

Osana hallitusohjelman mukaista sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kokonaisuutta ehdotetaan nuorten huumekuolemien ehkäisyyn 3,5 milj. euroa ja päihteillä ja väkivallalla oirehtiviin nuoriin kohdistuviin toimiin 2,5 milj. euroa. Lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen ehdotetaan 0,5 milj. euroa.

Lisäksi Itä- ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueiden ruotsinkielisten palveluiden kehittämiseen ehdotetaan 1 milj. euroa. Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskuksen kehittämistehtäviin ehdotetaan 1,1 milj. euroa.

Matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden ja -avun saatavuuden lisäämiseen ehdotetaan 2,0 milj. euron määrärahaa.

EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitukseen ehdotetaan 30 milj. euroa, jossa on vähennystä 13 milj. euroa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Määrärahasta 10 milj. euroa kohdistuu sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevan tietopohjan sekä vaikuttavuusperusteisen ohjauksen vahvistamiseen ja 20 milj. euroa hoitotakuuta edistävien palvelumuotoilujen digitaalisten innovaatioiden käyttöönottoon.

Hyvinvointialueiden toimintaan vaikuttavat toimenpiteet sekä niihin kohdennettava rahoitus on kuvattu hyvinvointialueiden taloutta tarkemmin käsittelevässä yleisperustelujen luvussa 9. Hyvinvointialueiden talous.

Perusterveydenhuollon hoitotakuuksi säädetään 3 kuukautta ja suunhoidon hoitotakuuksi 6 kuukautta. Lainsäädäntömuutoksen vuoksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon rahoitukseen tehdään 1,1 milj. euron vähennys ja vankiterveydenhuollon rahoitukseen 0,9 milj. euron vähennys. Vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoihin osoitetaan lisäksi 0,8 milj. euron tasokorotus vankimäärän kasvun ja Vantaan vankilan laajennuksen vuoksi. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuolelta hankittavien terveyspalveluiden määrärahasoksi ehdotetaan 7,75 milj. euroa, joka on 4,95 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön toteuttamaan opiskeluterveydenhuoltoon ehdotetaan valtion rahoitusta 72,7 milj. euroa. Määrärahassa on huomioitu lisäksi opiskelijamäärän kasvu 3,7 milj. euroa ja terapiatakuun voimaantulo 1.5.2025 alkaen 1,6 milj. euroa. Määrärahasta 1 milj. euroa on määräaikaista opiskelijoiden mielenterveydenpalvelujen tukemiseen kohdennettavaa avustusta.

Lääkäri- ja lääkintähelikopterien lentotoiminnan tuottamiseen ehdotetaan 40,4 milj. euron valtionavustusta Finn-HEMS Oy:lle.

Turvakotitoiminnan rahoitukseen ehdotetaan 27,6 milj. euroa. Osana lapsiin ja nuoriin liittyvää toimenpidekokonaisuutta turvakotipalveluihin osoitetaan 1 milj. euron tasokorotus ja lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen sekä mielenterveyden matalan kynnyksen chat-palveluihin osoitetaan yhteensä 1 milj. euroa.

Rikos- ja eräiden riita-asioiden sovitteluun ehdotetaan 7,6 milj. euroa, jossa on lisäystä 0,5 milj. euroa. Sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan ehdotetaan 1,45 milj. euroa, jossa on huomioitu vähennyksenä 1,0 milj. euron tasomuu-
tos.

Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen ehdotetaan n. 59,7 milj. euroa, joka on 1,0 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Osana hallitusohjelman mukaista investointiohjelmaa jatketaan ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemista 6,5 milj. euron määrärahalta. Lisäksi nuoriin kohdistuvaan erityiseen huolenpitoon ehdotetaan 2,5 milj. euroa ja huumevalistustyöhön 0,5 milj. euroa.

Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoimintaan ehdotetaan yhteensä 132,9 milj. euroa, joka on 3,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Välitä viljelijästä -toimintamalli vakinaistetaan säätämällä se Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) lakisääteiseksi tehtäväksi vuoden 2025 alusta alkaen ja tehtävään on varattu 2,0 milj. euron vuosittainen määräraha Melan momentille 33.40.51.

Laitokset ja virastot

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten toimintamenoissa on huomioitu mm. Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle 3,7 milj. euroa sosiaali- ja terveydenhuollon ja hyvinvoinnin tietopohjan hyödyntämisen tehostamiseen ja 1,3 milj. euroa sosiaali- ja terveydenhuollon tietoarkkitehtuurin yhtenäistämiseen (DRG-järjestelmäkokonaisuus).

Tuottavuusohjelmasta on kohdistettu 29,3 milj. euron säästöt hallinnonalan pääluokkaan. Säästöstä 28,5 milj. euroa on kohdistettu virastoille ja laitoksille ja 0,8 milj. euroa muille momenteille. Suurimmat säästöt koskevat isoimpia laitoksia kuten KELA, THL ja TTL. Keskimäärin tuottavuussäästö on vajaa 4 prosenttia hallinnonalan virastojen ja laitosten 2024 määrärahasosta.

Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

Avustuksiin yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ehdotetaan 304,1 milj. euroa, joka on 79,5 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Taseen jakamattomista voittovaroista puretaan vuosittain 25,8 milj. euroa vuosina 2024—2026.

Muuta

Vakinaistettuun järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävän ruoka-aputyön tukea jatketaan 3,0 milj. euron määrärahalta, joka on budjetoitu uudelle momentille 33.70.54.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa tiedonhallinnassa jatketaan mm. Kanta-palvelujen kehittämistä ja tietotuotannon uudistamista. Momentille ehdotetaan määrärahaa 27,1 milj. euroa.

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituslain tavoitteiden mukaisesti lisätään hallinnonalan T&K-rahoitusta. Rahoitukseen ehdotetaan 5 milj. euron tasokorotusta, joka kohdistuu terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastoon kuuluvien etuuksien tilapäiseen suorittamiseen saa käyttää muun saman rahaston etuuden maksamiseen varattua määrärahaa seuraavilta momenteilta: 33.10.50, 53, 54, 57, 60 ja 33.20.52.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomessa taloudellinen eriarvoisuus on kansainvälisesti vertaillen vähäistä, mutta varallisuuserot ovat kasvaneet. Polarisaation ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääminen on kuitenkin riski sekä yksilöiden hyvinvoinnin, että yhteiskunnan vakauden kannalta. Tämä on korostunut covid-19-pandemian sekä Ukrainan hyökkäyssodan myötä, joilla on pitkäaikaisia vaikutuksia suomalaisten hyvinvointiin ja elämälaatuun sekä yhteiskuntaan kaikilla tasoilla. Erityisesti energiakriisi ja hintojen nousu vaikuttavat suomalaisten elintasoon. Monikriisien aika haastaa mielenterveyttä ja luottoa tulevaisuuteen.

Teknologian voimakas kehitys lisää mahdollisuuksia tukea terveyttä ja hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ja antaa vaikuttavampaa hoitoa ja palveluja. Myös tietoa voidaan hyödyntää entistä enemmän sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Työllisyys, terveys ja hyvinvointi sekä niitä tukevat palvelut vahvistavat kansalaisten osallisuutta ja estävät syrjäytymistä. Työn murros tuo uusia tapoja osallistua työelämään. Niiden myötä muuttuu myös sosiaaliturvan rahoituksen perusta.

Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyysnäkymän ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tarpeenmukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut ja etuudet. Sosiaali- ja terveyspalvelujen ja etuuksien uudistaminen edellyttää ja mahdollistaa uusien toimintatapojen käyttöön ottamisen. Digitalisaation mahdollisuudet hyödyntämällä toiminta tehostuu ja palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyvät.

Sosiaali- ja terveyspolitiikalla tuetaan työllisyysasteen nousua ja työn tuottavuutta huolehtimalla työntekijöiden terveydestä, hyvinvoinnista sekä toiminta- ja työkyvystä. Kansalaisten terveydentilan ja toimintakyvyn parantumisessa sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve muuttuu. Sosiaali- ja terveysala on myös kasvuala sekä teknologian ja palvelujen kehittämisen moottori.

Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa sosiaali- ja terveyspalvelut, eläkkeet ja muu sosiaaliturva on kyettävä tarjoamaan kaikille. Tämän hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen, joka edellyttää talouskasvua ja rakenteellisia uudistuksia.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on vahva ja välittävä Suomi, joka pärjää maailman myrskyissä. Vahva ja välittävä Suomi pystyy turvaamaan kaikenikäisille palvelut, varhaiskasvatuksesta koulutukseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin ja hoivaan, tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta. Hyvinvoinnin perusta on kestävä talous. Tärkein talouspoliittinen tavoite on saada aikaan kestävä kasvua.

Pääosa, kaksi kolmannesta, sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) pääluokan osuus sosiaalimenoista on noin viidennes. Pääluokan suurimmat menokohteet ovat eläkkeet (36 %), perhe- ja asumiskustannukset sekä toimeentulotuki (31 %), työttömyysturva (12 %) ja sairausvakuutus (12 %).

Strategiset tavoitteet hallituskaudelle

Sosiaali- ja terveysministeriön strategian Eheä yhteiskunta ja kestävä hyvinvointi 2030 mukaisesti ministeriön tavoitteena on turvata ihmisten toimintakykyä, toimeentuloa ja palveluja, jotta voimme elää yhdenvertaisessa, kestävässä ja vakaassa yhteiskunnassa. Tätä tehtävää toteutetaan säädösvalmistelun, monipuolisen ohjauksen sekä poikkihallin-

nollisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla. Ministeriön työssä korostuvat tiedolla johtaminen, avoin viestintä, mahdollistavat säädökset, innovaatiot ja digitalisaatio.

Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on sosiaali- ja terveysministeriön strategisena vaikuttavuustavoitteena ja sen raportointiin on kolme sukupuolten tasa-arvon edistämistä mittaavaa indikaattoria. Lisäksi muita indikaattoreita tarkastellaan erikseen sukupuolittain. Ministeriön tehtävä on kahtalainen: toisaalta sukupuolten tasa-arvoa edistetään osana ministeriön ja hallinnonalan toimintaa eli valtavirtaistamalla sukupuolinäkökulmaa ja toisaalta ministeriöllä on vastuu tasa-arvopolitiikasta ja -lainsäädännöstä sekä kansainvälisestä ja EU-yhteistyöstä sukupuolten tasa-arvoon liittyen.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikessa valtioneuvoston valmistelussa ja päätöksenteossa sekä kansainvälisessä toiminnassa. Näitä tavoitteita edistetään ja ne huomioidaan hallitusohjelman mukaisissa uudistuksissa.

Tasa-arvopolitiikassa tavoitteena on edistää sukupuolten tasa-arvoa muun muassa laatimalla hallituksen tasa-arvo-ohjelma ja kolmikantainen samapalkkaisuusohjelma, jossa laaditaan taloustieteellinen vaikuttavuusanalyysi. Vuonna 2025 valmistuu tasa-arvobarometritutkimus ja jaetaan valtioneuvoston kansainvälinen tasa-arvopalkinto (IGEP).

Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle päivitettiin vuoden 2024 alussa. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on yksi hyvinvointialueiden järjestämien sosiaali- ja terveyspalveluiden tavoitteista ja konkreettisesti hyvinvointialueilta edellytetään toiminnallisen ja henkilöstöpoliittisen suunnitelman laatimista, joiden kehittymistä THL arvioi. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sisällöllistä kehittämistä rahoitetaan ja ohjataan vuosina 2022—2025 Suomen kestävä kasvun ohjelmasta, jonka yhtenä yleisenä tavoitteena on tasa-arvon edistäminen.

Sosiaaliturvakomitean työ jatkuu uudella hallituskaudella. Uudistamishdotukset sisältävät myös sukupuolten tasa-arvoa edistäviä sosiaaliturvan kehittämissuunnitelmia. Valtion rahoitukseen turvakotitoiminnan menoihin varataan 27,55 milj. euroa. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnalle (NAPE) on varattu 150 000 euroa. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön on osoitettu 46 000 euroa. Alaikäisille suunnatun Lastenasiointalo/Barnahus -toimintamallin vakiinnuttamiseen osoitetaan vuosittain 2,8 milj. euroa vuosille 2024—2025. Seritukikeskukset auttavat täysi-ikäisiä seksuaaliväkivaltaa kohdanneita hyvinvointialueiden omalla rahoituksella. Tasa-arvopolitiikassa tavoitteena on edistää sukupuolten tasa-arvoa muun muassa laatimalla hallituksen tasa-arvo-ohjelma ja kolmikantainen samapalkkaisuusohjelma.

Iäkkäiden toimintakyvyn ja kotona pärjäämisen tukemiseen sekä omaishoitajien hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja terveyden edistämiseen kohdennetaan vuosina 2024—2027 terveyden edistämisen määrärahaa 27 milj. euroa. Noin 50 000 omaishoitajasta 70 % on naisia. Vuonna 2025 huomio on erilaisissa kuormittavissa tilanteissa.

Sukupuolten tasa-arvo huomioidaan myös esim. vammaispalvelulain soveltamisalaa koskevassa säädösvalmistelussa.

Kestävä kehitys

Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnassa painottuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen, osatyökykyisten työllistymisen ja työssä pysymisen edistäminen, iäkkäiden toimintakyvyn vahvistaminen ja palvelujen turvaaminen sekä sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Näitä tavoitteita toteutetaan vuonna 2025 erityisesti hallitusohjelman mukaisten säästöjen toimeenpanossa, sosiaali- ja terveyspalvelujen ohjauksessa, sosiaaliturvaudistuksen ja tasa-arvo-ohjelman valmistelussa sekä elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpanossa.

Seurantaindikaattorit 2023—2025

VAIKUTTAVUUSTAVOITE	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Turvaamme väestön hyvinvoinnin kaikissa tilanteissa			
Menetetty elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0—80 vuotta/100 000 asukasta			
— Yhteensä	5 750 ¹⁾	5 800 ¹⁾	5 820 ¹⁾
— Miehet	7 480 ¹⁾	7 500 ¹⁾	7 520 ¹⁾
— Naiset	3 970 ¹⁾	4 000 ¹⁾	4 000 ¹⁾
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20—64-vuotiaat			
— Yhteensä	51,0 ¹⁾	51,0 ¹⁾	52,0 ¹⁾
— Miehet	50,0 ¹⁾	50,0 ¹⁾	51,0 ¹⁾
— Naiset	52,0 ¹⁾	52,0 ¹⁾	53,0 ¹⁾
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista			
— Yhteensä	26,6	26,8 ¹⁾	26,8 ¹⁾
— Pojat	16,7	16,9 ¹⁾	16,9 ¹⁾
— Tytöt	36,1	36,7 ¹⁾	36,7 ¹⁾
Varmistamme vaikuttavat etuudet ja palvelut kestäväällä tavalla			
Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika yli 7 pv. hoidon tarpeen arvioinnista, (%) toteutuneista käynneistä	47,5	47,0 ¹⁾	47,0 ¹⁾
Erikoissairaanhoidon yli 6 kk odottaneet 31.12./10 000 asukasta	48,0	47,5 ¹⁾	47,5 ¹⁾
1.10.—31.3. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, (%)	88,4	89,5 ¹⁾	89,7 ¹⁾
Ehkäisemme ja vähennämme ihmisten eriarvoistumista			
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalveluksessa) olevat 18—24-vuotiaat, (%) vastaavan ikäisistä			
— Yhteensä	14,7 ¹⁾	14,4 ¹⁾	14,4 ¹⁾
— Miehet	16,9 ¹⁾	16,5 ¹⁾	16,5 ¹⁾
— Naiset	12,4 ¹⁾	12,2 ¹⁾	12,2 ¹⁾
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet kotitaloudet vuoden aikana (lkm)	78 345 ¹⁾	80 500 ¹⁾	82 500 ¹⁾
Pitkittyneesti pienituloisten lasten lukumäärä asuntoväestössä	53 500 ¹⁾	54 500 ¹⁾	54 500 ¹⁾
Pitkäaikaistyöttömät, (lkm)			
— Yhteensä	90 608	93 000 ¹⁾	93 000 ¹⁾
— Miehet	54 476	56 000 ¹⁾	56 000 ¹⁾
— Naiset	36 132	37 000 ¹⁾	37 000 ¹⁾
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet työeläkejärjestelmän kautta (lkm)			
— Yhteensä	17 705	17 700	17 700
— alle 35-v.	1 941	2 000 ¹⁾	2 000 ¹⁾
Edistämme sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista			
Palkansaajien säännöllisen työajan kuukausiansioiden ero sukupuolittain ²⁾	15,6	15,3 ¹⁾	15,3 ¹⁾
Isien osuus (%) kaikista korvatuista vanhempainpäivärahapäivistä	13,5	15,6 ¹⁾	16,5 ¹⁾
Kunnilla on voimassaoleva suunnitelma sukupuolten tasa-arvon sekä yhdenvertaisuuden edistämiseksi, (%)	60	62 ¹⁾	65 ¹⁾
Parannamme elin- ja työympäristön terveyttä ja turvallisuutta			
Tapaturmiin ja väkivaltaan kuolleet			
— Yhteensä	3 260 ¹⁾	3 250 ¹⁾	3 240 ¹⁾

VAIKUTTAVUUSTAVOITE	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
— Miehet	2 140 ¹⁾	2 130 ¹⁾	2 130 ¹⁾
— Naiset	1 120 ¹⁾	1 120 ¹⁾	1 110 ¹⁾
Työpaikkatapaturmataajuus	25,5	26,0 ¹⁾	26,0 ¹⁾
Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet sukupuolen ja iän mukaan			
— Yhteensä	17,5 ¹⁾	18,0 ¹⁾	18,5 ¹⁾
— Miehet	15,5 ¹⁾	15,5 ¹⁾	15,5 ¹⁾
— Naiset	19,5 ¹⁾	20,5 ¹⁾	21,0 ¹⁾

¹⁾ Arvio, sillä vahvistettu toteutuma ei ole tietokannasta vielä saatavilla.

²⁾ Indikaattorin tulkinta: Naiset tienavat keskimäärin 84,4 % miesten vastaavasta palkasta.

Lähteet: Terveiden ja hyvinvoinninlaitos/Sotkanet, Tilastokeskus, Kela, Eläketurvakeskus, Tapaturmavakuutuskeskus, TEA-viisari ja Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti (Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia 51/2022).

Budjettilakiesitykset

Talousarvioesitykseen liittyvät hallituksen esitykset

esityksen nimi	taloudellinen vaikutus (momentti)
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta	12.33.02
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (perusterveydenhuollon hoitotakuu)	28.89.31, 33.01.06 ja 33.60.35
Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön muutoksista lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseksi	33.60.35 ja 28.89.31
Hallituksen esitys laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laiksi (terveystarkastukset ja kutsuntauudistus)	28.89.31
Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta	28.89.31
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (sairaalat)	28.89.31
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta (ajokorttitodistukset)	28.89.31
Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta	28.89.31
Hallituksen esitys ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain 20 §:n muuttamisesta (HE:n valmistelu on vasta käynnistynyt, eikä sillä ole vielä virallista nimeä)	28.89.31
Hallituksen esitys eduskunnalle maatalousyrittäjien eläkelain muuttamiseksi	33.40.51
Hallituksen esitys eduskunnalle sairausvakuutuslain 2 ja 3 luvun väliaikaisesta muuttamisesta	33.30.60
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta	33.10.54, 33.10.57, 33.20.52, 33.30.60 ja 29.70.55
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajien asumistuesta annettujen lakien muuttamisesta	33.10.54 ja 33.40.60
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	33.20.50 ja 33.20.52
Hallituksen esitys eduskunnalle sairauspäivärahan muutoksia ja sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavointia koskevaksi lainsäädännöksi	33.10.54, 33.10.57, 33.10.60 ja 33.30.60

esityksen nimi	taloudellinen vaikutus (momentti)
Hallituksen esitys eduskunnalle sairausvakuutuslain muuttamisesta, laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä lääkelain muuttamisesta	33.10.57 ja 33.30.60
Hallituksen esitys eduskunnalle kansaneläkkeen sekä eräiden muiden Kansaneläkelaitoksen maksamien etuuksien alaikärajan nostamisesta 18 vuoteen	33.10.50, 33.10.54, 33.10.57, 33.30.60, 33.40.60 ja 29.70.55
Hallituksen esitys eduskunnalle kansaneläkelain muuttamisesta	33.40.60
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 56 a §:n muuttamisesta	33.30.60
Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta	33.20.52
Hallituksen esitys eduskunnalle toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta	33.10.57

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2023—2025

	v. 2023 tilinpäätös 1000 €	v. 2024 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2025 esitys 1000 €	Muutos 2024—2025	
				1000 €	%
01. Hallinto	151 621	148 997	153 673	4 676	3
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	33 849	40 947	40 429	-518	-1
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	966	498	863	365	73
05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 481	2 810	4 290	1 480	53
06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 068	22 466	22 400	-66	0
07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	9 105	9 237	9 012	-225	-2
08. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuoliset terveystalvelut (arviomääräraha)	5 245	2 800	7 750	4 950	177
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)	40 210	34 270	27 050	-7 220	-21
(28.) Toimintamenosäästö (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	34 101	30 000	36 000	6 000	20
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksusuudet (siirtomääräraha 2 v)	5 596	5 969	5 879	-90	-2
02. Valvonta	87 093	88 542	84 811	-3 731	-4

		v. 2023 tilinpäätös 1000 €	v. 2024 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2025 esitys 1000 €	Muutos 2024—2025 1000 € %	
03.	Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 652	22 128	20 569	-1 559	-7
05.	Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 264	14 734	14 909	175	1
06.	Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 949	5 035	5 200	165	3
07.	Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 132	29 663	28 870	-793	-3
08.	Sosiaali- ja terveysalan tietolupa- viranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 200	2 200	2 140	-60	-3
(09.)	Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano (siirtomääräraha 3 v)	1 000	2 000	—	-2 000	-100
20.	Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyntä selvittämisen menot (arviomääräraha)	13 896	12 782	13 123	341	3
03.	Tutkimus- ja kehittämistoiminta	109 746	120 908	116 110	-4 798	-4
04.	Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	79 165	80 853	80 027	-826	-1
25.	Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)	—	5 000	5 000	—	0
31.	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	2 000	3 500	1 500	75
50.	Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	23 644	24 418	23 296	-1 122	-5
63.	Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	6 937	8 637	4 287	-4 350	-50
10.	Perhe- ja asumiskustannusten tase, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut	4 640 243	4 830 150	4 634 700	-195 450	-4
50.	Perhe-etuudet (arviomääräraha)	1 584 506	1 638 200	1 619 400	-18 800	-1
53.	Sotilasavustus (arviomääräraha)	20 200	21 700	23 000	1 300	6
54.	Asumistuki (arviomääräraha)	1 744 300	1 738 900	1 408 600	-330 300	-19
56.	Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)	58 137	60 500	64 900	4 400	7
57.	Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)	720 000	851 050	1 013 000	161 950	19
60.	Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	513 100	519 800	505 800	-14 000	-3
20.	Työttömyysturva	2 079 152	2 224 144	1 765 279	-458 865	-21

	v. 2023 tilinpäätös 1000 €	v. 2024 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2025 esitys 1000 €	Muutos 2024—2025	
				1000 €	%
31. Valtion korvaus hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	13 479	30 484	30 484	—	0
50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvesta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	743 369	779 460	510 000	-269 460	-35
52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)	1 319 254	1 410 400	1 213 200	-197 200	-14
55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)	3 050	3 800	11 595	7 795	205
30. Sairausvakuutus	2 279 645	2 313 150	1 874 500	-438 650	-19
50. Korvaukset rajat ylittävstä terveydenhuollosta (arviomääräraha)	3 827	10 000	10 000	—	0
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	2 275 818	2 303 150	1 864 500	-438 650	-19
40. Eläkkeet	5 268 234	5 516 800	5 502 300	-14 500	0
50. Valtion osuus merimieseläkekas- san menoista (arviomääräraha)	63 100	67 300	69 000	1 700	3
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	794 250	840 900	851 300	10 400	1
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomäärä- raha)	492 300	505 300	498 000	-7 300	-1
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläk- keestä (arviomääräraha)	18 753	23 300	26 900	3 600	15
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustan- nuksista (arviomääräraha)	14 345	14 500	14 000	-500	-3
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvis- ta menoista (arviomääräraha)	3 885 486	4 065 500	4 043 100	-22 400	-1
50. Veteraanien tukeminen	162 713	134 519	123 004	-11 515	-9
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	524	700	700	—	0
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	5 097	4 700	3 500	-1 200	-26
(51.) Sotilasvammakorvaukset (arvi- omääräraha)	36 111	—	—	—	0
52. Sotilasvammalain mukaiset kor- vaukset (arviomääräraha)	17 000	42 630	42 000	-630	-1
53. Valtionapu sotainvalidien puoli- soiden kuntoutustoimintaan (siir- tomääräraha 2 v)	1 360	1 080	500	-580	-54

	v. 2023 tilinpäätös 1000 €	v. 2024 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2025 esitys 1000 €	Muutos 2024—2025	
				1000 €	%
54. Rintama-avustus eräille ulkomaa- laisille vapaaehtoisille rintamaso- tilaille (siirtomääräraha 2 v)	13	9	4	-5	-56
55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	600	400	800	400	100
(56.) Rintamaveteraanien kuntoutustoi- minnan menot (siirtomääräraha 2 v)	20 000	—	—	—	0
(57.) Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomäärä- raha 2 v)	8	—	—	—	0
58. Rintamaveteraanien kuntoutus ja kotona asumista tukevat palvelut (arviomääräraha)	82 000	85 000	75 500	-9 500	-11
60. Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen	441 843	362 124	360 012	-2 112	-1
(01.) Kansallinen lapsistrategia-toimin- to (siirtomääräraha 2 v)	840	—	—	—	0
30. Valtion korvaus terveydenhuol- lon ja sosiaalihuollon valtakun- nallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	350	350	350	—	0
31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirto- määräraha 3 v)	2 800	2 800	8 800	6 000	214
32. Valtion rahoitus terveydenhuol- lon yksiköille yliopistotaseeseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotaseeseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)	30 000	35 000	40 000	5 000	14
33. Valtion korvaus sosiaali- ja ter- veydenhuollon yksiköille sosiaa- li- ja terveydenhuollon henkilös- tön erikoistumiskoulutukseen (kiinteä määräraha)	92 611	108 000	108 000	—	0
34. Valtion korvaus erinäisistä tervey- denhuollon kustannuksista (arvi- omääräraha)	13 030	15 700	15 700	—	0
35. Valtionosuus korkeakouluopiske- lijoiden terveydenhuoltoon (siir- tomääräraha 2 v)	67 500	68 712	72 700	3 988	6
36. Valtionavustus sosiaali- ja ter- veyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	1 662	2 662	2 662	—	0
37. Valtion korvaus hyvinvointialueil- le kielteisen turvapaikkapäätök- sen saaneiden henkilöiden kiireel-	1 379	2 000	2 000	—	0

		v. 2023 tilinpäätös 1000 €	v. 2024 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2025 esitys 1000 €	Muutos 2024—2025 1000 € %	
	lisen sosiaalihuollon kustannuk- siin (arviomääräraha)					
(38.)	Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19- kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
39.	Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	9 500	300	2 800	2 500	833
40.	Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkin- tähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	36 635	47 500	40 400	-7 100	-15
52.	Valtion rahoitus turvakotitoimin- nan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	25 150	26 550	27 550	1 000	4
61.	Elpymis- ja palautumissuunnitel- man rahoitus sosiaali- ja tervey- denhuoltoon (siirtomääräraha 3 v)	149 786	43 000	30 000	-13 000	-30
63.	Valtionavustus sosiaalialan osaa- miskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 500	2 450	1 450	-1 000	-41
64.	Valtion korvaus rikosasioiden so- vittelun järjestämisen kustannuk- siin (siirtomääräraha 3 v)	7 100	7 100	7 600	500	7
70.	Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	184 688	58 713	59 718	1 005	2
20.	Rokotteiden hankinta (siirtomää- räraha 3 v)	178 140	42 440	40 710	-1 730	-4
21.	Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	460	460	430	-30	-7
22.	Tartuntatautien valvonta (siirto- määräraha 2 v)	460	460	460	—	0
50.	Terveyden edistäminen (siirto- määräraha 3 v)	1 800	11 525	11 300	-225	-2
51.	Valtion korvaus työterveyshuol- lon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirto- määräraha 3 v)	2 900	2 900	2 900	—	0
52.	Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (kiinteä määräraha)	928	928	918	-10	-1
54.	Valtionavustukset ruoka-aputoi- minnan tukeen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	3 000	3 000	0
80.	Maatalousyrittäjien ja turkis- tuottajien lomitustoiminta	126 286	129 310	132 940	3 630	3
40.	Valtion korvaus maatalousyrittä- jien lomituspalvelujen kustannuk- siin (arviomääräraha)	106 796	112 000	115 600	3 600	3

	v. 2023 tilinpäätös 1000 €	v. 2024 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2025 esitys 1000 €	Muutos 2024—2025	
				1000 €	%
41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	1 900	1 700	1 700	—	0
42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisvun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	450	450	500	50	11
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)	17 140	15 160	15 140	-20	0
90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	373 597	383 588	304 088	-79 500	-21
50. Avustukset yhdistyksille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)	373 597	383 588	304 088	-79 500	-21
Yhteensä	15 904 861	16 310 945	15 111 135	-1 199 810	-7
Henkilötyövuosien kokonaismäärä ¹⁾	4 124	4 051	3 931		

¹⁾ Htv-määrä ei sisällä Työterveyslaitoksen osuutta. Vuonna 2025 maksullisen toiminnan osuus arvioidaan olevan 1 847 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteisen toiminnan osuus 375 henkilötyövuotta.

01. Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten valtion mielisairaaloiden, lastensuojeluyksiköiden ja vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoista sekä eräistä muista menoista.

Päälukokaperusteluissa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto. Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on vastaavasti vankien terveydenhuollon järjestäminen.

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 40 429 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen
- 2) lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon ja kansainvälisen tasa-arvopalkinnon hallintoon liittyviin kustannuksiin sekä maksamiseen valtionavustuksina
- 5) lapsistrategian toimeenpanon koordinaatioon, arviointiin, seurantaan ja johtamisesta aiheutuvien kustannusten rahoittamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö toimeenpanee hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteet käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2025:

Toiminnallinen tehokkuus

- kehitetään yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa laskentatointa, kustannuslaskentaa ja muuta seurantaa mm. Kieku-tietojärjestelmän puitteissa ja hankintatointa Handi-periaatteiden mukaisesti
- maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

- toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia hallitusohjelman ohjelmia ja muita hankkeita
- toimeenpannaan sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskevaa uudistusta
- lisätään tutkimus- ja kehittämislaitosten yhteistyötä
- jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista
- vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

- sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstön ja henkilöstörakenteen kehittämistä jatketaan ministeriön tuottavuuden kehittämiseksi asetetut tavoitteet ja toimintamenojen supistuminen huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Ministeriön johto ja erillisyyksiköt	618	680	672
Strategia- ja talousyksikkö	2 971	3 271	3 231
Viestintäyksikkö	1 414	1 557	1 537
Henkilöstö- ja hallintoyksikkö	1 669	1 838	1 815
Kansainvälisten asioiden yksikkö	2 109	2 323	2 294
Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosasto	4 094	4 508	4 451
Sosiaaliturva- ja vakuutusosasto	4 456	4 908	4 846

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Työ- ja tasa-arvo-osasto	6 001	6 609	6 525
Turvallisuus ja terveys -osasto	4 309	4 745	4 685
Yhteisöt ja toimintakyky -osasto	5 540	6 101	6 023
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja palvelut -osasto	4 001	4 407	4 350
Yhteensä	37 182	40 947	40 429

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	46 261	48 047	47 529
Bruttotulot	9 079	7 100	7 100
Nettomenot	37 182	40 947	40 429
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	14 350		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	11 017		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 40 129 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 300 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arkiston järjestäminen, peruutus	70
Kansainvälinen tasa-arvopalkinto vuonna 2025	500
Kansainvälisten vesiasioiden koordinaattorin tehtävä (siirto momentille 24.01.01)	12
Kansainvälisten vesiasioiden koordinaattorin tehtävän jatko (siirto momentille 24.01.01)	-5
Ministereiden, heidän valtiosihteereidensä ja erityisavustajiensa sihteereiden palkkamenot (siirto momentille 23.01.02) (HO 2023)	-1
STEAn VNHY-palvelujen osuus (siirto momentille 23.01.01)	-420
Palkkausten tarkistukset	126
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2024)	-300
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-500
Yhteensä	-518

2025 talousarvio	40 429 000
2024 II lisätalousarvio	-420 000
2024 talousarvio	40 947 000
2023 tilinpäätös	33 849 000

04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 863 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen
- 2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen
- 4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin
- 5) kuntouttavaan työterapiatoimintaan osallistumisesta potilaille maksettaviin korvauksiin.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa hyvinvointialueiden maksamilla hoitomaksuilla. Hoitomaksut hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liikeloudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetettavat tulostavoitteet määritellään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja mielisairaaloiden välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2025.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrinen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevaa tieteellistä tutkimustyötä tehdään ja hyödynnetään jatkuvasti. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Hoitoa kehitetään siten, että pakkotoimia tarvittaisiin mahdollisimman vähän. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä mm. erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksia vastaavaa moniammatillista työskentelyä sekä työnjohtoa. Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittämisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2023 toteutuma	htv	2024 arvio	htv	2025 arvio	htv
Toimintamääräraha	1 206	8	498	8	863	8
Liikeloudelliset suoritteet	69 890	866	74 987	863	78 285	868
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	215	4	295	2	396	2
Yhteensä	71 311	878	75 780	873	79 554	878

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	71 096	75 533	79 554
Bruttotulot	69 890	75 035	78 691
Nettomenot	1 206	498	863

Siirtyvät erät

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	888		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	648		

Mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Niuvanniemen sairaala	191,31	189,00	188,00
Vanhan Vaasan sairaala	166,71	166,00	162,00

Mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/laskutetut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arvioitu kehitys

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Niuvanniemen sairaala	424,16	456,00	467,00
Vanhan Vaasan sairaala	481,18	524,00	556,00

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	68 813	73 995	77 260
— muut tuotot	1 077	1 040	1 035
Tuotot yhteensä	69 890	75 035	78 295
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	69 417	74 610	79 801
— osuus yhteiskustannuksista	358	260	418
Kustannukset yhteensä	69 775	74 870	80 219
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	115	165	-1 924
Kustannusvastaavuus, %	100	100	98

Mielisairaaloiden arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia (aik.os)	151 626	146 588	148 054
Mielentilatutkimushoitovuorokausia (aik.os.)	3 995	4 679	4 313
Mielentilatutkimuksia (aik.os.)	60	71	69
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 448	4 453	4 526

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	92	110	110
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	1	2	1

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä mm. erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työnohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmia. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön kehittämisessä voimavaroja suunnataan henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan perustuvaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen, jonka keskeisiä teemoja ovat mm. psykologisten valmiuksien koulutukset, biologiset ja farmakologiset koulutukset sekä pakkokeinojen vähentämiseen tähtäävä koulutus. Koulutuksen rahoitus tulee pääosin maksullisen toiminnan tuotoista.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 563 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 300 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Potilasasiavastaavatoiminnan edellyttämän asiakastietojärjestelmän hankintakustannukset (peruutus)	-15
Uudisrakennuksen vuokra	380
Yhteensä	365

2025 talousarvio	863 000
2024 talousarvio	498 000
2023 tilinpäätös	966 000

05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 290 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) koulukotien sekä vankilan perheosaston sisällölliseen kehittämiseen, toiminnan tukemiseen ja toimintaympäristön kehittämiseen
- 2) sijaishuoltopaikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun taasaamiseen
- 3) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen
- 4) koulukotien ja vankilan perheosaston yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 5) koulukoteihin sijoitetuille lapsille tarkoitetun kuukausirahan ja heidän vanhemmilleen tarkoitetun ateriakorvauksen maksamiseen
- 6) koulukotien toimitilojen kehittämiseen
- 7) enintään 1 480 000 euroa maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa 1.1.2023 lähtien hyvinvointialueiden ja kuntien maksamalla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) säästöksiä. Rahoit-

tusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten. Lastensuojelulain mukaan sijoitetuille lapsille ja heidän vanhemmilleen maksettavat korvaukset perustuvat lastensuojelulakiin (417/2007) ja sosiaalihuoltolakiin (1301/2014).

Hyvinvointialueilta ja kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämin liiketaloudellisin perustein.

Valtion koulukodeille asetettavat tavoitteet määritellään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Opetushallituksen ja koulukotien välisessä tulossopimuksessa vuodelle 2025.

Vaikuttavuus

Vaativimman sijaishuollon tarpeessa olevien valtion koulukoteihin sijoitettavien lasten tarpeita vastaavia palveluita kehitetään lastensuojelun, terveydenhuollon ja vaativan erityisen tuen perusopetuksen integroituna kokonaispalveluna, turvaamalla määrällisesti riittävät henkilöstöresurssit sekä jatkuvalla henkilöstön erityisosaamista vahvistavalla koulutuksella. Koulukotien tutkimus- ja kehittämistyö ohjaa ja todentaa toiminnan vaikuttavuuden arviointia. Tutkimus- ja kehittämishankkeista saaduilla tiedoilla vaikutetaan lastensuojelun kehittämiseen niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Toiminnan laatua ja laatutyötä ohjataan vakiintuneella laadunhallintajärjestelmällä sekä sisäisillä ja ulkoisilla auditoinneilla. Vankilan perheosastolla turvataan sijoitettujen lasten mahdollisuus turvallisiin varhaisen vuorovaikutuksen kokemuksiin sekä hyvään hoitoon ja huolenpitoon. Perheosaston työn vaikuttavuutta seurataan mm. asiakaspalautetta keräämällä ja yhteistyötä tekemällä Rikosseuraamuslaitoksen sekä hyvinvointialueiden kanssa.

Koulukotien toimitiloille asetetaan palveluiden erityisyydestä johtuvat korkeat terveellisuuden, turvallisuuden terapeuttisuuden ja kestävyysvaatimukset. Koulukotien uusi toimitilakonsepti on kehitetty vastaamaan näihin tarpeisiin. Sekä suomen- että ruotsinkielisen palvelun turvaaminen edellyttää perusparannus- ja uudisrakennushankkeiden toteuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu sekä kustannusvaikuttavuus paranevat.

Valtion koulukotien rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2023		2024		2025	
	toteutuma	htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Toimintamenomääräraha	1 481	-	2 810	-	4 290	-
Liiketaloudelliset suoritteet (sisältää opetushallituksen rahoitusosuuden)	29 273	333	29 398	348	33 443	368
Yhteensä	30 754	333	32 208	348	37 733	368

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023	2024	2025
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	30 754	32 208	37 733
Bruttotulot	29 273	29 398	33 443
Nettomenot	1 481	2 810	4 290

Siirtyvät erät

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 098		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 098		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	30 901	29 661	31 970
— muut tuotot	776	764	759
Tuotot yhteensä	31 677	30 425	32 729
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	1 575	1 641	1 691
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	28 574	30 208	35 705
— osuus yhteiskustannuksista	1 774	2 003	2 028
Kustannukset yhteensä	30 348	32 211	37 733
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 329	-1 786	-5 004
Kustannusvastaavuus, %	104	94	87

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 100 % niiden kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina mm. seuraavat palvelut asiakkailleen.

Eräitä koulukotien maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Hoitovuorokausi	23 346	22 987	23 890
Hoitovuorokausi erityisessä huolenpidossa	13 833	12 351	13 724
Koulupäivä	17 811	17 350	18 234
Jälkihuoltovuorokausi	1 738	1 692	1 739
Vankilan perheosasto	1 481	1 481	1 481

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista. Lisäksi käytössä ovat kattavat työterveyshuollonpalvelut sekä työnohjaus. Työterveyshuollon palveluita on laajennettu käsittämään korvaavan työn malli sekä lyhytpsykoterapia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Koulukotien toimitilojen kumulatiiviseen kustannusten kasvuun	1 480
Yhteensä	1 480

2025 talousarvio	4 290 000
2024 talousarvio	2 810 000
2023 tilinpäätös	1 480 592

06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 22 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) vankiterveydenhuollon palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) vankiterveydenhuollon yleishallinnosta (sisältäen talous-, henkilöstö- ja tietohallinto sekä tukipalvelut) ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 3) vankiterveydenhuollon ja sen toimintaympäristön kehittämiseen
- 4) tieteellisestä tutkimustyöstä aiheutuneiden menojen maksamiseen
- 5) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveystalouden palvelujen järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina, jotka katetaan momentin 33.01.08 määrärahasta. Vankiterveydenhuollon yksikön tuloina otetaan huomioon sen maksullisesta palvelutoiminnasta saatavat tulot sekä yhteistoiminnasta virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolisten osapuolien kanssa saatavat tulot.

Vaikuttavuus

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on ohjauksessaan asettanut vankiterveydenhuollolle tavoitteita, joilla mm. pyritään lisäämään entisestään vankien saamien terveystalouden palvelujen vaikuttavuutta ja laatua, tiivistämään yhteistyötä vankiloiden psykologien, sosiaali- ja päihdetyön tekijöiden kanssa sekä varmistamaan hoidon jatkuvuus vangin vapautumisen jälkeen.

Viitaten momentin 28.89.31 selvitysosaan, terveydenhuoltolain muuttaminen on hoitotakuun osalta huomioitu momentilla.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	20 245	22 771	22 705
Bruttotulot	268	305	305
Nettomenot	19 977	22 466	22 400
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	313		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 404		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitotakuu (Lisätoimet 2024)	-900
Palveluhankinnat Valtorilta	323
Perusterveydenhuollon hoitotakuun pysyttäminen 14 vuorokauteen (HO 2023)	-300
Potilasasiavastaavatoiminnan edellyttämän asiakastietojärjestelmän hankintakustannukset (peruutus)	-15
Rikosasioiden käsittely (siirto momentille 25.40.01)	49
Tarvearvion muutos	30
Tietotason korotus (peruutus)	-500
Tietoturvallinen digitalisaatio, tiedonhallinta ja ICT	129
Toiminnan kehittämisen lisäresursointi	420
Vankimäärän kasvun vaatima sairaanhoitajapäivystys (4 htv) (HO 2023)	222
Vankiterveydenhuollon turvaaminen (siirto momentilta 25.40.01)	-151
Vantaan vankilan laajennuksen edellyttämän lisämäärärahan tarkentuminen kalusteita ja laitteita varten	-185
Vantaan vankilan laajennuksen ja vankimäärän kasvun vaatima henkilöstölisäys (10 htv) (HO 2023)	760
Palkkausten tarkistukset	52
Yhteensä	-66

2025 talousarvio	22 400 000
2024 talousarvio	22 466 000
2023 tilinpäätös	21 068 000

07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 012 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on sosiaalivakuutuksen erikoistuosioistuimeen rinnastettava muutoksenhakuelin, joka toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa kansaneläkeasioissa ja Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä kuntoutusasioissa ja yleistä asumistukea, eläkkeen saajan asumistukea, lapsilisiä, lasten kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea, elatustukea, sotilasavustusta, äitiysavustusta, sairausvakuutusta, takuueläkettä, vammaisten tulkkaukspalvelua, ansiopäivärahaa, peruspäivärahaa, työmarkkinatukea, vuorottelukorvausta, työttömyyskassan jäsenyyttä, aikuiskoulutustukea, ammattitutkintostipendiä, palkkaturvaa, työnantajan omavastuumaksua ja työttömyysvakuutusmaksun perintää koskevissa asioissa. Lisäksi muutoksenhakulautakunnassa käsitellään lainvoimaisten päätösten poistamista koskevat hakemukset samoissa asiaryhmissä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Tuottavuus ja taloudellisuus			
Päätöksen hinta (euroa/ratkaisu)	230	225	206
Työn tuottavuus (ratkaisu/htv)	400	400	400
Tulokset ja laadunhallinta			
Käsittelyaika (ka/kk)	7,0	6,0	6,0
Muutosaste vakuutusoikeydessa	7,2	< 12	< 12
VMBaro:n tulokset (indeksi)	3,61	> 3,6	> 3,6
Sairauspoissaolojen määrä (pv/htv)	8,3	< 7,2	< 7,0
Eläköitymisen keski-ikä (vuotta)	64	> 64,5	> 64,5

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	25
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-250
Yhteensä	-225

2025 talousarvio	9 012 000
2024 talousarvio	9 237 000
2023 tilinpäätös	9 105 000

08. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuoliset terveystalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 7 750 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain (1635/2015) 2 §:n mukaisesti ostopalveluna hankittavien vankien terveydenhoidon palveluiden maksamiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveystalvelujen järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina, joiden määrä riippuu vankien määrästä ja heidän sairastavuudesta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Erikoissairaanhoidon kasvaneet kustannukset	800
Vankilan ulkopuolella tapahtuva hoito	1 800
Vuokrahenkilömenojen kasvu	2 350
Yhteensä	4 950

2025 talousarvio	7 750 000
2024 II lisätalousarvio	4 950 000
2024 talousarvio	2 800 000
2023 tilinpäätös	5 244 682

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 27 050 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (784/2021), sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisten Kanta-palvelujen kehittämiseen ja kansallisten määrittelyjen valmisteluun ja ylläpitoon (Kela), sellaisten jatkuvien tehtävien ja ylläpidon kustannusten kattamiseen, joita ei voida periä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta tai apteekkeilta käyttömaksuina (Kela) sekä sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (552/2019) sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) mukaisten Kelalle aiheutuvien kustannusten kattamiseen (Kela)

2) muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen

3) valtionavustusten myöntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollon paikallisen ja alueellisen tietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamiseksi (STM, THL)

4) sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden sekä muun tiedonhallinnan suunnittelutehtäviin ja ohjaukseen sekä digitalisaation toteutumisen arviointiin ja seurantaan (STM, THL)

5) sosiaali- ja terveysministeriön hankintoihin DigiFinland Oy:ltä, joilla toteutetaan julkisten palveluntarjoajien sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kehittämishankkeita.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalvelujen toteuttaminen ja toteutuksia varten tarvittavien määrittelyjen laatiminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (784/2021) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti. Uusien toiminnallisuuksien ja tietosisältöjen kehittämiseen tähtäävien kehittämishankkeiden lisäksi myös palveluiden tekninen infrastruktuuri, palveluiden jatkuvuuden varmistaminen ja tietoturva edellyttävät jatkuvaa kehittämistä ja ylläpitoa. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on lakisääteisiä tehtäviä kuten raportointi valvontaviranomaisille sekä kansainvälisiä tehtäviä, joita ei voida rahoittaa käyttäjien maksamilla käyttömaksuilla.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös valtionavun maksamiseen hyvinvointialueille, kunnille ja kuntayhtymille sekä tarvittaessa muille tahoille sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuuden paikallisen ja alueellisen infrastruktuurin selkiyttämiseen ja tehostamiseen. Valtionapuviranomaisina voivat toimia THL ja STM.

Määrärahaa voidaan käyttää myös muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuoltoon tai terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvien valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden ohjaukseen sekä digitalisaatiokehityksen arviointien ja seurannan toteuttamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kanta-palvelut (jatkuvat palvelut ja kehittäminen)	-7 820
Korkean varautumisen viestintä- ja tietojärjestelmät	-300
Tietojohdamisen kehittäminen	1 000
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-100
Yhteensä	-7 220

2025 talousarvio	27 050 000
2024 talousarvio	34 270 000
2023 tilinpäätös	40 210 000

(28.) Toimintamenosäästö (siirtomääräraha 2 v)

29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 36 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	6 000
Yhteensä	6 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2025 talousarvio	36 000 000
2024 II lisätalousarvio	6 000 000
2024 talousarvio	30 000 000
2023 tilinpäätös	34 101 339

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 879 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa mm. Suomen jäsenmaksusta WHO:lle, jonka rahoituksesta 20 % katetaan jäsenmaksuilla ja loput jäsenmaiden vapaaehtoisrahoituksella. WHO:n rooli on noussut keskeiseksi maiden taloutta ja turvallisuutta horjuttavien pandemioiden ja kriisien yhteydessä. Vuonna 2020 aloitettu prosessi pandemiavalmiuden ja -vasteen tehostamiseksi ja WHO:n rakenteiden toiminnan vahvistamiseksi edellyttää Suomen aktiivista osallistumista. Suomi on rakentanut itselleen vahvan roolin vaikuttaa järjestössä meneillään oleviin uudistuksiin hallintoneuvostojäsenyytensä (2018—2021) aikana. Suomen hallitus tukee WHO:n johtoroolia globaaliterveydessä ja terveysturvallisuudessa ja katsoo, että WHO:n rahoitus tulee varmistaa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansainvälisten jäsenmaksujen ja maksuosuuksien tarkennukset	210
Vapaaehtoisten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien vähentäminen (Lisätoimet 2024)	-200
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-100
Yhteensä	-90

2025 talousarvio	5 879 000
2024 talousarvio	5 969 000
2023 tilinpäätös	5 596 000

02. Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lakisääteistä valvontaa harjoittavien laitosten toimintamenoista, työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista, lääkeasioiden tietokartan toimeenpanosta aiheutuvista menosta ja oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menosta. Valvontalaitoksia ovat Säteilyturvakeskus, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomainen. Oikeuslääkinnän tehtävät hoitaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Valvontalaitosten toiminta kohdistuu hallituskauten strategisista tavoitteista seuraaviin:

— Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt

— Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin.

Vaikuttavuus

— yhdenvertaisuuden, oikeusturvan ja muiden perusoikeuksien sekä lainsäädännön noudattamisen varmistaminen
— valvonnan painopiste on turvallisuutta, palveluiden järjestämistä ja omavalvontaa edistävässä ennakkoivassa, riskiperusteisessa sekä laadultaan ja laajuudeltaan merkittävän toiminnan valvonnassa.

03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 20 569 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) EU-rahastojen tuella toteuttavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 2) siirtomenojen maksamiseen virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitettujen hankkeiden sekä lähialueyhteistyön toteuttamiseksi.

Määrärahasta saa käyttää myös Suomen ja Euroopan unionin itärajan lähialueeksi luettavien maiden ydin- ja säteilyturvallisuutta edistävään kansainväliseen yhteistyöhön:

- 1) Suomen ja Euroopan unionin itärajan lähialueeksi luettavien maiden ydin- ja säteilyturvallisuustilanteen seuraamisesta ja arvioinnista, ympäristön säteilyvalvonta mukaan lukien, ja näitä tukevasta kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen kattamiseen
- 2) säteily- ja ydinturvallisuutta edistävien yhteistyöhankkeiden rahoitusosuuksien sekä kansainvälisen avun antamisesta ja siihen varautumisesta aiheutuvien menojen kattamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle (STUK) seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2025. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tavoitteet

Ydinenergialaki ja sitä toimeenpanevat määräykset uudistetaan ydinenergian käyttöön liittyvien hankkeiden sujuvuutta ja Suomen kilpailukykyä investointikohteena tukevalla tavalla. Uudistuksen yhteydessä helpotetaan myös modulaaristen pienydinreaktoreiden (SMR) rakentamista ja kannustetaan ydinvoimaan liittyvien innovaatioiden kehittämiseen ja nopeaan käyttöönottoon Suomessa. STUK osallistuu yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden varmistamiseen ja kriisinkestävyyden vahvistamiseen huolehtimalla oman toiminnan liittymisestä kansalliseen huoltovarmuuteen sekä huomioi valmiuslain kokonaisuudistusta sekä kokonais- ja kyberturvallisuuden johtamisrakenteen uudistamisesta seuraavat vaikutukset toiminnassaan. Hallitusohjelman ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteiden osalta STUK tukee asiantuntemuksellaan hallitusohjelman tavoitteita vahvistaa Suomen osaamista ydinaseisiin liittyvissä kysymyksissä sekä pyrkii vahvistamaan ja syventämään Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä. Hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti STUK edistää myös digitaalisten palveluiden ensisijaisuutta viranomaisasiointikanavana sekä huolehtii uuden omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen toteutumisesta STUK International Oy:n kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Säteilyturvakeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2023		2024		2025	
	toteutuma	htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Budjettirahoitus	16 538	123	22 128	126	20 569	126
Maksullinen toiminta	22 550	176	22 500	177	22 500	177
Yhteisrahoitteinen toiminta	347	6	500	7	500	7
Yhteensä	39 435	305	45 128	310	43 569	310

Säteilyturvakeskuksen tulosalueittaiset kustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2023		2024		2025	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Ydinenergia	21 164	77	23 728	79	23 029	79
Säteilytoiminta	5 940	23	6 200	23	6 007	23
Valmius ja turvajärjestelyt	3 015	8	3 600	9	3 488	9
Tutkimus ja kehitys	1 333	5	1 500	5	1 453	5
Palvelut	3 037	9	3 400	10	3 294	10
Viestintä	261	1	300	1	291	1
Ympäristö	3 123	10	4 800	10	4 457	10
Mittanormaali	1 562	4	1 600	4	1 550	4
Yhteiset palvelut ja tukitehtävät ¹⁾	-	111	-	111	-	111
Lomat ja poissaolot	-	57	-	58	-	58
Yhteensä	39 435	305	45 128	310	43 569	310

¹⁾ Yhteisten palvelujen kustannukset on vyörytetty muille tulosalueille.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023	2024	2025
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	39 435	45 128	43 569
Bruttotulot	22 897	23 000	23 000
Nettomenot	16 538	22 128	20 569
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 369		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	9 483		

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (ydinturvallisuusvalvonta, 1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	18 230	18 200	18 200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	18 226	18 200	18 200
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	4	-	-
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet, säteilytoiminta, 1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	840	800	800
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	708	800	800
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	132	-	-
Kustannusvastaavuus, %	119	100	100

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	142	150	150
— EU:lta saatava rahoitus	187	250	250
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	91	100	100
Tuotot yhteensä	420	500	500
Hankkeiden kokonaiskustannukset	1 150	1 000	1 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-730	-500	-500
Omarahoitusosuus, %	63	50	50

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi noin 19,541 milj. euroa ja siirtomenojen osuudeksi noin 1,028 milj. euroa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahasta käytetään arviolta 1,1 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Lähialueen ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö kohdistuu suomalaisten turvallisuuden kannalta merkittävimpiin kohteisiin Suomen lähialueella. Yhteistyö toteutetaan naapurimaiden ja muiden maiden viranomaisten sekä kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Yhteistyöhön sisältyy tietojenvaihtoa, yhteisten analyysien ja arviointien tuottamista, koulutuksia ja harjoituksia, yhteisten käytäntöjen ja osaamisen kehittämistä, tiedonsiirto- ja hälytysjärjestelmien ylläpitoa ja kehittämistä sekä kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen varautuminen, tarvittavat materiaaliset ja tekniset ennakkojärjestelyt sekä avun antaminen mukaan lukien.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Pienydinvoimaloiden (SMR) turvalliseen käyttöönottoon valmistautuminen (HO 2023)	-200
Ydinenergialain kokonaisuudistuksen valmistelu (HO 2023)	300
Palkkausten tarkistukset	41
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	-1 100
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-600
Yhteensä	-1 559

2025 talousarvio	20 569 000
2024 II lisätalousarvio	—
2024 talousarvio	22 128 000
2023 tilinpäätös	19 652 000

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 909 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto edistää väestön terveyttä ja toimintakykyä valvonnan edellyttämän ohjauksen sekä ennakoivan ja jälkikäteisen valvonnan keinoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2025. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Valvonnan vaikuttavuus on kasvanut ja valvonnan yhtenäisyyttä on edistetty
- Valvonnan painopiste hyvinvointialueiden järjestämistehtävän ja omavalvonnan valvontaan sekä tähän liittyvään ohjaukseen on vahvistunut
- Valvonta on suunnattu palveluihin, joiden saatavuudessa, turvallisuudessa tai oikea-aikaisuudessa on vakavimpia puutteita
- Sote-henkilöstön saatavuuteen ja riittävyyteen on valvonnassa kiinnitetty huomiota
- Viranomaisyhteistyötä on tiivistetty kuntien terveydensuojelun ohjauksen painottamiseksi terveyshaittojen tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn
- Alkoholilain muutokset on toimeenpantu ja valvonnan riskiperusteisuutta on vahvistettu ohjauksessa
- Tupakkalain mukaista valvontaa on kehitetty ja markkinoilla olevien tuotteiden lainmukaisuus on varmistettu.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjetointiin. Bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Toimintamenomomentille kirjattavat tulot ovat pääosin terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden ammattioikeuksia koskevia päätöksiä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetuin lain mukaisia rekisteröintimaksuja sekä viraston suoritteista liiketaloudellisin perustein määrättyjä maksuja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	23 934	19 654	20 163
Bruttotulot	5 735	4 920	5 254
Nettomenot	18 199	14 734	14 909
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	9 928		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 993		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntituotot	7 502	6 620	7 104
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	1 767	1 700	1 850
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	2 585	3 000	2 250
— osuus yhteiskustannuksista	5 576	3 620	4 854
Kokonaiskustannukset yhteensä	8 161	6 620	7 104
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-659	-	-
Kustannusvastaavuus, %	92	100	100

Tuotokset ja laadunhallinta

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi saapuvien asioiden määriä

	2023 toteutuma	2024 ennuste	2025 ennuste
Terveydenhuollon ammatinharjoittamista koskevat päätökset	17 981	18 000	18 000
Sosiaalihuollon ammatinharjoittamista koskevat päätökset	9 145	9 000	9 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asiat ¹⁾	1 605	1 900	1 900
Raskauden keskeyttämistä koskevat luvat	749	800	800

¹⁾ Ei sisällä aluehallintovirastoille siirrettyjä valvonta-asioita.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään:

- edistetään valmentavaa työtettä
- vahvistetaan osaamista strategisilla osaamisalueilla
- liikkuvuudella tuetaan osaamisen kehittämistä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavatoiminnan edellyttämä Soteri-rekisterin uusi osio, peruutus	-20
Sote-valvontatietojen välittämisen mahdollistava ratkaisu	300
Terveysturvallisuuden resurssien vahvistaminen (1 htv)	70
Tupakkalain muutokseen (HE 38/2024) liittyvät uudet valvonta- ja ohjaustehtävät (2 htv).	180
Tupakkalain myyntilupahallinnon rekisteri Turren kehittäminen ja ylläpito	200
Palkkausten tarkistukset	45
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	-200
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-400
Yhteensä	175

2025 talousarvio	14 909 000
2024 II lisätalousarvio	677 000
2024 talousarvio	14 734 000
2023 tilinpäätös	16 264 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksymien, viraston ulkopuolella toteutettavien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 2) viraston monitoimipaikkaisen toimintamallin vahvistamisesta aiheutuvien lisämenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksella on tarvittaessa toimitiloja toiminnan kannalta keskeisissä kaupungeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2025. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus

- mahdollistaa tietoperusteista rationaalisen lääkehoidon toteuttamista ja ohjausta
- osallistuu lääkkeiden käyttöönottoon liittyvien arviointiprosessien ja -kriteerien yhtenäistämiseen
- tukee apteekkijärjestelmän ja apteekkitalouden kokonaisuudistusta
- aktiivisesti mahdollistaa innovaatioita tukien klinisiä lääke- ja laitetutkimuksia sekä IVD-suorituskykytutkimuksia
- tukee EU-lainsäädännön kehittämistä ja toimeenpanoa
- osallistuu geenitekniikkarekisterin uudistamistyöhön

- turvaa lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden ja infuusionesteiden saatavuutta osallistumalla huoltovarmuuden ylläpitoon, ennakkoinnin kehittämiseen ja saatavuuden varmistamiseen
- tukee lääkkeiden velvoitevarastointilainsäädännön uudistamista
- tukee EU-lainsäädännön kehittämistä.

Toiminnallinen tehokkuus (taloudellisuus, tuottavuus, kannattavuus, kustannusvastaavuus)

Tavoitteena on, että viraston maksullisen toiminnan suoritteet tuotetaan kustannusvastaavasti. Keskus seuraa tuottavuuden kehitystä Tilastokeskuksen määrittelemien tuottavuusindikaattorien avulla.

Toiminnan tehokkuus (indeksi 100 = edellinen vuosi)

	2023 toteutuma	2024 tavoite	2025 tavoite
Työn tuottavuusindeksi	107,1	> 100	> 100
Kokonaistuottavuusindeksi	98,6	> 100	> 100

Viraston henkilötyövuodet

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
Maksullinen toiminta	248	248	248
Ei-maksullinen toiminta	73	70	76
Yhteensä	321	318	324

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	35 915	37 763	39 579
Bruttotulot	30 062	32 728	34 379
Nettomenot	5 853	5 035	5 200
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 547		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 643		

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Budjettirahoitus	4 949	5 035	5 200
Maksullisen toiminnan tuotot			
— julkisoikeudelliset suoritteet	26 361	29 279	30 679
— liiketaloudelliset suoritteet	-	-	-
— erillislakien mukaiset suoritteet	2 791	2 800	2 900

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Muut tuotot	910	649	800
Yhteensä	30 062	32 728	34 379

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	26 361	29 279	30 679
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	18 569	20 500	21 500
— osuus yhteiskustannuksista	10 396	8 779	9 179
Kustannukset yhteensä	28 965	29 279	30 679
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-2 604	-	-
Kustannusvastaavuus, %	91	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	2 791	2 800	2 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 710	1 960	2 030
— osuus yhteiskustannuksista	564	840	870
Kustannukset yhteensä	2 274	2 800	2 900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	517	-	-
Kustannusvastaavuus, %	123	100	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään:

- edistetään aktiivisesti organisaatorajat ylittävää toiminnallista yhteistyötä eri toimijoiden kesken
- valmistaudutaan tuottavuussäästöjen/tuottavuusohjelman toteuttamiseen kestäväällä tavalla ja sekä panostaa ammattimaiseen johtamiseen ja henkilöstön hyvinvointiin
- huolehditaan henkilöstöpolitiikasta sekä strategisesta tulevaisuuden osaamistarpeista huomioivasta henkilöstösuunnittelusta.

Tunnusluvut

	2023 toteutuma	2024 tavoite	2025 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyysindeksi	3,79	yli valtion keskitason	yli valtion keskitason
— sairauspoissaolot pv/htv vä- henevät	5,4	alle valtion keskitason	alle valtion keskitason

Määrärahasta 150 000 euroa on tarkoitettu tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetointina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja lääkelain (595/2009) 84 b §:ssä tarkoitettut tulot.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset kate-
taan lääkelain (595/2009) 84 b §:n mukaisella maksulla.

Määrärahasta käytetään arvioilta 2,8 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lääkkeiden saatavuuden seurantarjestelmän kehittäminen (ESMP)	400
Palkkausten tarkistukset	15
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	-100
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-150
Yhteensä	165

2025 talousarvio	5 200 000
2024 talousarvio	5 035 000
2023 tilinpäätös	4 949 000

07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 28 870 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15, 18 ja 21 a §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2025. Tarkennetut tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun aluehallintoviranomaisten välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työsuojelun vastuualueet pyrkivät osaltaan ehkäisemään ja vähentämään ihmisten eriarvoistumista tukemalla ja edistämällä työpaikkojen omaa turvallisuustoimintaa työpaikkavalvonnan, ohjauksen ja viestinnän avulla. Valvonnan tavoitteena on vahvistaa turvallista, terveellistä ja reilua työtä monipuolisilla keinoilla, toimintaympäristön muutoksiin reagoiden ja toimintaa kehittäen.

Valvonta perustuu toimintaympäristössä tunnistettuihin ilmiöihin, jotka ovat työolot, reilu työelämä ja psykososiaalinen kuormitus. Toiminta kohdennetaan riski- ja tietoperusteisesti niin, että valvonnan ja muun vaikuttamistoiminnan (ml. viestintä) keinoja yhdistelemällä saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus työpaikoilla.

Valvonnan keskeisin toimintamuoto on työsuojelutarkastus. Tarkastukset toteutetaan pääsääntöisesti työpaikalla tehtävinä tarkastuksina, mutta soveltuvissa asiakokonaisuuksissa tarkastus voidaan toteuttaa myös virtuaalisesti tai asiakirjojen perusteella tehtävänä valvontana. Tarkastusmäärä sovitaan vuosittaisessa tulossopimuksessa. Muulla vaikuttamistoiminnalla tavoitetaan myös niitä työpaikkoja, joihin ei kohdenneta valvontaa. Työperäisen hyväksikäytön torjumisessa jatketaan ulkomaisen työvoiman valvonnan lisäksi tietopohjaista viranomaisyhteistyötä.

Työsuojelun vastuualueet vastaavat täysimääräisesti asiakaskysyntään toimitusaikatavoitteidensa puitteissa ml. lausunnot ja luvat.

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnalle asetetaan seuraavat määrätavoitteet:

Työsuojelun aluehallinnon kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet tulosalueittain

Tulosalue	2023			2024			2025		
	%-osuus	toteutu- ma	htv	%-osuus	tavoite	htv	%-osuus	tavoite	htv
Työpaikkojen valvonta ja asiakaskysyntään vastaaminen	70	22 582	307	70	20 764	314	70	20 209	309
Valvontaa tukeva toiminta	30	9 678	132	30	8 899	135	30	8 661	120
Yhteensä	100	32 260	439	100	29 663	432	100	28 870	429

Tuotokset ja laadunhallinta

Valvonnan vaikuttavuuden tehostamiseksi hyödynnetään ja analysoidaan tietoa nykyistä paremmin ja laaja-alaisemmin. Toiminnan tuottavuutta, kattavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työsuojelun vastuualueet ovat vastuullinen, kilpailukykyinen ja uudistuva hyvän henkilöstöpolitiikan työpaikka, jossa huolehditaan henkilöstön hyvinvoinnista ja osaamisesta yhteisen arvopohjan mukaisesti.

Tulostavoitteiden toteutusta ja toiminnan valtakunnallisuutta edistetään kehittämällä vastuualuerajat ylittävää yhteistyötä, resurssien käyttöä, suunnittelua ja johtamista huomioiden käynnissä oleva valtion aluehallinnon uudistus -hanke.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023	2024	2025
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	32 575	29 913	29 120
Bruttotulot	315	250	250
Nettomenot	32 260	29 663	28 870
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 123		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	995		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	107
Toimintamenoäästö (Lisätoimet 2024)	-300
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-600
Yhteensä	-793
2025 talousarvio	28 870 000
2024 talousarvio	29 663 000
2023 tilinpäätös	29 132 000

08. Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 2) lupaviranomaisen yleishallinnosta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään tietolupaviranomaisen peruspalvelujen ja infrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitoon. Tietoluvan saajat maksavat luvista ja aineistopalveluista, kuten tietojen kokoamisesta, yhdistelyistä, muokkaamisesta ja tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä aiheutuvista kustannuksista valtion maksuperustelain (150/1992) ja STM:n antaman Findatan maksuasetuksen mukaisesti. Lupaviranomainen korvaa rekisterinpitäjälle luvansaajilta perityistä maksuista sille kuuluvan osuuden. Lupaviranomainen maksaa Tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä järjestelmän toimittajille sopimuksen mukaisen korvauksen. Tietolupaviranomaisen tehtävistä säädetään laissa sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (552/2019).

Toiminnalle on asetettu alustavasti seuraavat tavoitteet vuodelle 2025:

- lupaviranomainen jatkaa säännönmukaista lupatoimintaa ja aineistotoimituksia
- lupaviranomaisen neuvontapalvelun sekä lupaprosessin sekä tietojen kokoamis- ja käsittelyprosessin kehittäminen
- toimintaan liittyvien sähköisten palvelujen edelleen kehittäminen
- tietoturvallisen teknisen käyttöympäristön kehittäminen tietojen luovuttamiseksi ja eri käyttöympäristöjen koordinaointi
- lupa- ja aineistoprosessin koordinaation ja lupaviranomaisen ja rekisteripitäjien yhteistoiminnan kehittäminen
- kansainväliseen yhteistyöhön osallistuminen.

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa lupaviranomaiselle ja sen toiminnalle tulostavoitteet osana Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tulossopimusta lupaviranomaisen ohjausryhmän esitysten pohjalta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	3 537	3 350	3 290
Bruttotulot	1 115	1 150	1 150
Nettomenot	2 422	2 200	2 140
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 200		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 978		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-60
Yhteensä	-60

Momentin nimike on muutettu.

2025 talousarvio	2 140 000
2024 II lisätalousarvio	—
2024 talousarvio	2 200 000
2023 tilinpäätös	2 200 000

(09.) *Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2024 talousarvio	2 000 000
2023 tilinpäätös	1 000 000

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 123 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen
- 2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (133/2020) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen
- 3) yliopistoilta ostopalveluna tehtävän oikeuslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen menojen maksamiseen
- 4) oikeuslääketieteellisen ruumiinavaukseen määrättyjen ruumiiden kuljetuksista tai poliisin tilaamista ruumiiden kuljetuksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 5) oikeuslääkäreille virka-ajan ulkopuolella tehtävästä päivystyksestä aiheutuvien päivystyspalkkioiden tai -palkkojen maksamiseen enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa sekä muiden päivystystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Laki kuolemansyyn selvittämisestä (459/1973) määrittelee oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen perusteet. Momentilta maksetaan myös asetuksen (133/2020) mukaisia palkkioita ruumiinavauksia suorittaville oikeuslääkäreille.

Vuonna 2023 oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia tehtiin 8 474, vuosina 2024 ja 2025 arvioidaan tehtävän 8 400 ruumiinavausta per vuosi.

Toiminnan tavoitteena on:

- oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittaminen lain mukaisin indikaatioin
- yleisen oikeusturvan toteutuminen selvittämällä kuoleman olosuhteet, kuolemansyy ja kuolemanluokka
- selvittää alkoholi- ja huumemyrkytyskuolemat, alkoholin ja muiden päihteiden sekä lääkeaineiden merkitys kuolemantapauksissa
- saada väkivaltaisista kuolemista oikeuden käyttöön puolueeton ja riippumaton asiantuntijalausunto ja todisteluai-neisto
- varmistaa potilaan ja terveydenhuollon henkilöstön oikeusturva
- tuottaa tietoa tapaturmaisista, ammattitaudin aiheuttamista ja luonnollisista kuolemista vakuutus oikeudellisia sel-vityksiä varten
- oikeuslääkäriresurssien saatavuuden varmistaminen erikoislääkärikoulutuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakastietolain toimeenpano: sähköisen kuolintodistuksen käsittely oikeuslääkinnän tietojärjestel-mässä	25
Kiinteistömenojen kohdentaminen (siirto momentilta 33.03.04)	580
Poliisien tilaamien ruumiiden kuljetusten menojen kasvu sekä poliisien määräämien oikeustieteellis-ten tutkimusten määrän kasvu, peruutus	-400
Turun vainajalogistiikan ja säilytyksen parannustyö + vuokrien korotus	136
Yhteensä	341
2025 talousarvio	13 123 000
2024 talousarvio	12 782 000
2023 tilinpäätös	13 896 150

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittä-mis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoista ja valtiona-vusta Työterveyslaitoksen menoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa hallinnon alansa tutkimus- ja kehittämispolitiikasta. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveyspolitiikan erilaisissa kehittämis-toimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strate-gisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämispolitiikka on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön

ja budjetin valmistelua sekä niiden toimeenpanoa ja informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimuslaitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asiantuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisääteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityistehäviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyen.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta kohdistuu hallinnonalan strategisista tavoitteista erityisesti seuraaviin:

- hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet
- toiminta- ja työkyky ovat parantuneet
- elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä.

Vaikuttavuus

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vaikuttavuutta haetaan:

- päätöksenteon tuella, mm. hyvinvointi- ja terveysvaikutusten arvioimisella
- tietotuotannon parantamisella
- tutkitun tiedon välittämisellä yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kansalaisten käyttöön.

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 80 027 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) toimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuihin, biopankkien osuuskunnan osuuden merkintään ja vuosijäsenmaksuihin, yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksiin, ulkomaille toteutettavien projektien, täydennyskoulutuksen avustuksen ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden rahoitukseen liittyvien menojen maksamiseen
- 3) Alkoholitutkimussäätiöön, Käypä hoito -suositusten laadintaan, syöpä- ja näkövammarekisterin tekniseen ylläpitoon Suomen Syöpäyhdistys ry:lle ja Näkövammaisten Keskusliitto ry:lle sekä Hoitotyön tutkimussäätiön ja sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kehittämishankkeisiin liittyvien valtionavustusten ja muiden menojen maksamiseen
- 4) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen
- 5) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin terveyden edistämisen hankkeisiin
- 6) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin tartuntatautien ehkäisyyn ja valvontaan liittyviin hankkeisiin
- 7) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ohjauksen ja arviointitoiminnon menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ohjaustehtäviin, valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tietotekniikan kehittämiseen ja ylläpitoon sekä muihin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (784/2021), sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) sekä sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain (254/2015) mukaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2025. Tavoitteet määritellään ministeriön ja laitoksen välisessä tulossopimuksessa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen. THL toteuttaa tehtäviään tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomaistehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. Lisäksi THL toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä. THL vastaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ohjaustehtävistä.

THL:n toiminnan perusta on laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön strateginen visio eheästä yhteiskunnasta ja kestävästä hyvinvoinnista. Laitoksen strategisissa päälinjauksissa tavoitteina ovat uudistuminen, tietoaiteiston tehokas käyttöönotto, ennakointi, priorisointi ja työyhteisöön panostaminen.

Laitoksen toiminnassa korostuu asiantuntijalaitoksen rooli tiedon käytön edistämisessä päätöksenteon kaikilla tasoilla. Tätä tukee laitoksen tavoite tietovarantojen kehittämisestä ja niiden käytön helpottamisesta.

Toiminnallinen tehokkuus

Voimavarojen supistuessa THL on tarkistanut toimintaansa siten, että hallitusohjelman toimeenpanoon ja asiantuntija- ja viranomaistehtävien hoitoon liittyvät riskit on minimoitu. Sopeutusten yhtenä kohdentamisperusteena on THL:n strategia. Ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. THL:n tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. THL:n tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus ja palvelevat asiakkaiden tietotarpeita. THL:n hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistumista. THL:n rahoitusrakenne on tasapainoinen laitoksen tehtäviin nähden.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

THL kehittää ja uudistaa osaamispääomaansa. THL:n henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen strategian mukaisesti. Johtamistehtävissä toimivien osaamista kehitetään, jotta johtaminen on ammattimaista ja kannustavaa. Henkilöstön hyvinvointia tuetaan ja työnantajakuvaa kehitetään. Henkilöstösuunnittelun ennakoivuutta ja pitkäjänteisyyttä parannetaan.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määrärahaa arvioidaan käytettävän avustuksiin (euroa)

Alkoholitutkimussäätiölle	343 000
Suomalainen Lääkäriseura Duodecimille	892 000
Suomen Syöpäyhdistykselle	1 031 000
Näkövammaisten keskusliitolle	133 000
Hoitotyön tutkimussäätiölle	720 000
Yhteensä	3 119 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Bruttomenot	132 951	131 053	128 027
Bruttotulot	51 801	50 200	48 000
Nettomenot	81 150	80 853	80 027

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	18 797		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	16 811		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, myyntituotot	9 890	8 900	8 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	5 037	5 470	5 470
— osuus yhteiskustannuksista	2 278	2 370	2 370
Kustannukset yhteensä	7 315	7 840	7 840
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	2 575	1 060	660
Kustannusvastaavuus, %	135	114	108

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2023 toteutuma	2024 varsinainen talousarvio	2025 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	28 310	24 700	24 700
— EU:lta saatava rahoitus	4 616	3 500	3 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	6 057	5 900	5 900
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	-	600	600
Tuotot yhteensä	38 983	34 700	34 700
Hankkeiden kokonaiskustannukset	55 003	49 000	49 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-16 020	-14 300	-14 300
Omarahoitusosuus, %	29	29	29

THL:n toiminnan kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötövuodet osastoittain

	2023 toteutuma	htv	2024 arvio	htv	2025 tavoite	htv
Hyvinvointivaikuttajat	57 249	560	53 763	537	46 900	460
Terveysturvaajat	23 040	227	22 026	220	35 450	350
Valtion palvelut	28 962	286	29 234	292	24 438	240
Tiedonvälittäjät	23 700	222	26 030	260	21 239	200
Yhteensä	132 951	1 295	131 053	1 309	128 027	1 250

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 76 908 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 3 119 000 euroa.

Määrärahasta käytetään arviolta 24 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Digitaalisesta pelaamisesta aiheutuvien haittojen tutkimus, seuranta arviointi sekä ehkäisy	100
EU-rahoittamien T&K hankkeiden kansallinen vastinrahoitus, peruutus	-190
ICD-11 -diagnoosiluokituksen kansallinen käyttöönotto	-670
Kansallinen varautuminen lääkkeiden hankintaan ja jakeluun (9 htv)	500
Kiinteistömenojen kohdentaminen (siirto momentille 33.02.20)	-580
Kyberhyökkäysten ja häiriötilanteiden havainnoinnin kehittäminen	-250
Käypä hoito -suositukset (ruotsinkieliset käännökset)	-42
Laaturekisteritoiminnan kehittäminen ja laajentaminen, peruutus	-500
Lakisääteisten tehtävien turvaaminen (TA 2023)	-1 000
Lintuinfluenssaepidemian torjunta, peruutus	-410
Potilasvastaavista ja sosiaaliasiavastaavista annettava laki	-50
Sosiaali- ja terveydenhuollon ja hyvinvoinnin tietopohjan hyödyntämisen tehostaminen	3 700
Sosiaali- ja terveydenhuollon tietoarkkitehtuurin yhtenäistäminen (DRG järjestelmäkokonaisuus)	1 300
Palkkausten tarkistukset	216
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	-750
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-2 200
Yhteensä	-826

2025 talousarvio	80 027 000
2024 II lisätalousarvio	150 000
2024 talousarvio	80 853 000
2023 tilinpäätös	79 165 000

25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) terveys- ja hyvinvointialan kasvua ja uudistumista vauhdittavasta tutkimus-, kehittämis- ja innovaation-ohjelmasta aiheutuviin kustannuksiin

2) hankkeiden valmistelusta ja toimeenpanosta aiheutuvien valtionavustusten maksamiseen

3) enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitetyn, palkkaamiseen vuodessa hankkeiden ohjaus- ja asiantuntijatehtäviin sekä niistä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Terveys- ja hyvinvointialan kasvua ja uudistumista vauhdittavan ohjelman tavoitteena on vastata nopeasti muuttuvaan toimintaympäristöön uudistamalla rakenteita ja menettelytapoja, joilla alan dataa, infrastruktuuria, tutkimustuloksia, digitalisaatiota ja teknologiaa hyödynnetään TKI-toiminnassa.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 4 500 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 500 000 euroa.

Määrärahasta käytetään arviolta 4,5 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

2025 talousarvio	5 000 000
2024 talousarvio	5 000 000

31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) poikkihallinnollisen kansallisen terveys- ja hyvinvointiohjelman toimeenpanoon
- 2) ohjelman toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen, toimeenpanoa tukevien tutkimus-, kehittämis- ja kokeilu-hankkeiden sekä käynnistämisyavustusten maksamiseen sekä toimeenpanoon liittyvien valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, hyvinvointialueille, Kansaneläkelaitokselle, yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille
- 3) hankkeiden valvontaan ja tarkastukseen
- 4) hankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavien korvausten maksamiseen
- 5) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimitettyjen, palkkaamiseen vuodessa valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahalla toteutetaan poikkihallinnollista ja yhdessä järjestöjen kanssa toteutetaan kolmevuotista kansallista terveys- ja hyvinvointiohjelmaa, jolla vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta ottamalla käyttöön vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä sekä kehitetään uusia ratkaisuja perustuen kokonaistaloudelliseen hyötyyn ja kustannusvaikuttavuuteen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansallinen terveyden- ja hyvinvoinnin ohjelma (investointiohjelma)	1 500
Yhteensä	1 500
2025 talousarvio	3 500 000
2024 talousarvio	2 000 000

50. Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 23 296 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla suoritettavan valtionosuiden maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen
- 3) enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö, joka edistää työn terveellisyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää. Työterveyslaitoksen tavoitteet noudattavat sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa ja ne vahvistetaan ministeriön ja Työterveyslaitoksen väliseen tulossopimukseen. Toiminnan painopisteet ovat työkyvyn varmistaminen työn murroksessa, työelämän digitalisaatio muutoksen johtaminen sekä kestävä kehityksen huomioiminen työelämän kehittämisessä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työterveyslaitoksen toiminnallisen tuloksellisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet ovat:

Pienennetään työkyvyttömyysriskejä kehittämällä työterveyshuoltoa hybridityön, henkisen jaksamisen ja moniroolisuuden paineessa

— Kehitetään työterveyshuollon ennaltaehkäisevää ja työkykyä edistävää toimintaa sekä parannetaan työterveysyhteistyötä. Uudistetaan kolmikantaisesti työterveyshuollon menetelmiä ja toimintamalleja

— Arvioidaan työterveyshuollossa käytössä olevien menetelmien ja prosessien toimivuutta ja vaikuttavuutta

— Kehitetään ratkaisuja henkistä työkykyä ja mielenterveyttä tukevaan työterveysyhteistyöhön työpaikoille ja työterveyshuoltoihin.

Vähennetään sairauspoissaoloja

— Varmistetaan työterveyshuollon toiminnallinen integraatio hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmään

— Juurrutetaan TYÖOTE valtakunnallisesti kaikkiin merkittäviin sairausryhmiin

— Laajennetaan työterveyshuollon, perusterveydenhuollon ja kuntoutuksen välistä yhteistyötä

— Kehitetään opiskelijaterveydenhuollon ja työterveyshuollon yhteistyötä.

Varmistetaan työterveyshuollon toiminnallinen integraatio osana uudistuvaa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää

— Tehostetaan julkisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon yhteistyötä saumattoman hoitoketjun toimintamallilla

— Kehitetään ja uudistetaan ennalta ehkäisevää työterveyshuoltoa.

Helpotetaan työvoima- ja osaajapulaa luomalla toimintamalli täsmätyökyvyn johtamiseen

— Kehitetään työelämävalmiuksia työurasiirtymien tukemiseksi työuran nivelkohdissa

— Kehitetään työkyvyn tuen palveluja sekä ammattilaisten osaamista sote-keskuksissa

— Tutkitaan kehittämisohjelmien vaikutuksia palvelujen käyttäjien työ- ja toimintakykyyn

— Toteutetaan projekteja nuorten työelämään kiinnittymisen tukemiseksi, urajumien tunnistamiseksi ja työuralta syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Vähennetään modernin työelämän mielenterveysongelmia erityisesti nuorilla

— Kehitetään mielenterveyden ja mielen hyvinvoinnin tukea työssä kokonaisuutena huomioiden sekä työyhteisöt että yksilöt

— Luodaan työpaikoille parempia valmiuksia mielenterveyden edistämiseen, riskien tunnistamiseen ja mielenterveysasioihin tarttumiseen.

— Jatketaan Työelämän ja hyvän mielenterveyden -toimenpideohjelman toimeenpanoa.

Turvataan hyvän työn edellytykset sote-sektorilla

— Parannetaan työvoiman saatavuutta ja riittävyyttä sote-sektorilla vahvistamalla työhön liittyviä veto- ja pitovoimatekijöitä

— Levitetään sotetyöpaikoilla hyvinvointia edistäviä keinoja yhteistyössä soteorganisaatioiden kanssa

— Seurataan keinojen toimivuutta ja vaikutuksia.

Työelämän resilienssin vahvistaminen kriisi- ja poikkeusoloissa

— Tuetaan yhteiskunnan toimintakykyä ja väestön henkistä kestävyyttä häiriö- ja kriisitilanteissa sekä kehitetään työterveyshuollon ja työsuojelun kykyä vastata toimintaympäristön äkillisiin muutoksiin.

Tuetaan teollisuuden vihreän siirtymän toteuttamista ja varmistetaan työntekijöiden turvallisuus

— Tuetaan teollisuuden vihreää siirtymää arvioimalla uusien materiaalien, energiatehokkaiden prosessien ja vihreän energian lähteiden työympäristöriskejä sekä kehittämällä riskien hallintakeinoja yhdessä yritysten kanssa

— Kehitetään työyhteisöjen kykyä pärjätä digitaalisessa murroksessa ja ottaa käyttöön uusia työn sujuvuutta ja työhyvinvointia parantavia teknologioita

— Luodaan malleja, kehittämisvälineitä ja käsitteistöä johtaa hybridityötä

— Tuetaan TYÖ2030-ohjelman toteutusta. Jatketaan työturvallisuuden kehittämistä tason nostamista yhteistyössä työpaikkojen kanssa.

Työterveyslaitoksen toiminnan rahoittamiseksi suoritetaan valtion vuotuisessa talousarviossa hyväksytyn toiminnan laajuuden mukaan vuosittain valtionosuutena neljä viidesosaa sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän laitoksen talousarvion mukaisista kustannuksista. Talousarvion rajoissa Työterveyslaitokselle voidaan työsuojelu- ja työterveysalan tutkimus- ja palvelutoimintaan liittyvien erityistehtävien suorittamista tai erityistä tukea tarvitsevia toimintoja varten antaa lisättyä valtionosuutta.

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin joiden arvioidaan vuonna 2025 olevan 52 400 000 euroa, esitetään myönnettäväksi valtionosuutta 23 296 000 euroa. Valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan tuottojen arvioidaan olevan suurempia kuin viidesosa valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan menoista. Ylimenevät tuotot käytetään Työterveyslaitoksen t&k-toimintaan ja vaikuttamistoimintaan.

Toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan 2025 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus vuosina 2023—2025 (1 000 euroa)

	Menot			Oma rahoitus			Valtionosuus		
	2023 tot.	2024 arvio	2025 arvio	2023 tot.	2024 arvio	2025 arvio	2023 tot.	2024 arvio	2025 arvio
Tutkimus ja kehittäminen	17 233	20 000	20 130	10 166	9 980	10 400	7 067	10 020	9 080
Vaikuttaminen	17 907	15 856	15 770	1 330	1 458	1 554	16 577	14 398	14 216
Muu valtionosuustoiminta	-	3 864	4 000	-	3 864	4 000	-	-	-
Yhteensä	35 140	39 720	39 900	11 496	15 302	15 954	23 644	24 418	23 296
Liiketoiminta	14 930	13 820	12 500	14 910	13 280	12 500	20	-	-
Yhteensä	50 070	53 000	52 400	26 406	28 582	28 454	23 664	24 418	23 296
Rahoitusosuus, %				53	54	55	47	46	45

Määrärahasta käytetään arviolta 9,6 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU-rahoittamien T&K hankkeiden kansallinen vastinrahoitus, peruutus	-107
Potilasasiavastaavista annettavan lain toimeenpanoon liittyvät ICT-kustannukset, peruutus	-15
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	-300

Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-700
Yhteensä	-1 122

2025 talousarvio	23 296 000
2024 talousarvio	24 418 000
2023 tilinpäätös	23 644 000

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 287 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen
- 2) hankkeiden läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein
- 3) valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 4) sosiaali- ja terveysministeriön strategista ja toiminnallista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 5) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 6) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen
- 7) hankkeiden tarkastuksista ja valvonnoista aiheutuviin menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon nuorten palvelujen toimintaprosessien uudistamiseen nuorisotakuun mukaisesti
- 9) enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimitettyjen, palkkaamiseen vuodessa valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteen toimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnon tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa, mm. toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 3 750 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi noin 537 000 euroa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahasta käytetään arviolta 2 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hyvän työn ohjelman rahoitus (HO 2023)	-1 000
Kansallisen syöpästrategia laadinta	-80
Kriisiraskaustilanteiden hanke	-40
Ruoka-apujärjestöjen tuki, toiminnan vakinaistaminen (siirto momentille 33.70.54) (HO 2023)	-3 000
Sisäilmasairastuneiden ja kroonisen väsymysoireyhtymän (ME/CFS) potilaiden tarvitseman tuen selvityshanke	-80
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-150
Yhteensä	-4 350

2025 talousarvio	4 287 000
2024 talousarvio	8 637 000
2023 tilinpäätös	6 937 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat perhe-etuuksista, sotilasavustuksesta, yleisestä asumistuesta, tulkkauspalvelujen järjestämisestä, perustoimeentulotuesta sekä Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista.

Perhe-etuuksiin kuuluvat äitiysavustus ja adoptiotuki, lapsilisät, elatustuki ja lasten kotihoidon tuki.

Äitiysavustuksen, adoptiotuen, lapsilisien ja elatustuen tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Elatustuen tavoitteena on lisäksi turvata lapsen oikeus riittävään elatukseen tilanteissa, joissa lapsen yksityisoikeudellinen elatus ei tule turvatuksi. Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa ja tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa.

Asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Tulkkauspalvelujen järjestämisen tavoitteena on tarjota kuulonäkövammaisille, kuulovammaisille tai puhevammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa tulkkauspalvelut.

Toimeentulotuki on viimesijainen sosiaaliturvaetus. Perustoimeentulotuen myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos, jolle suoritetaan ennakot etuuden maksatusta varten valtion varoista täysimääräisesti. Kuntien osuus perustoimeentulotuen menoista on 50 % ja se huomioidaan vähennyksenä kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentilta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 28.89.31 maksettavaan laskennallisesti määrättyyn hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitukseen.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2023—2025

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Äitiysavustus			
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	42 607	44 300	46 400
Äitiysavustuksen euromäärä	170	170	170
Kansainvälinen adoptio			
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	48	80	90
Lapsilisät			
Lapsia vuoden lopussa	946 238	941 900	927 900
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	175 874	176 300	176 300
Lapsilisää saavia perheitä	531 326	529 100	521 300
Ulkomailla asuville korvattava lasten kotihoidon tuki			
Tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	196	200	200
Sotilasavustus			
Avustuksen saajien lukumäärä	9 941	10 200	10 500
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	354,26	366,00	380,00
Yleinen asumistuki			
Asumistuen saajien lukumäärä (ruokakuntia)	386 280	394 800	316 100
Keskimääräinen tuki euroa/kk	346,10	356,00	355,00
Elatustuki			
Lapset, joista elatustuki maksettu	91 025	89 600	87 100
— täysimääräisenä	69 573	68 300	66 400
— elatusapua täydentävänä tai muutoin alennettuna	22 496	22 100	21 500
Täysi elatustuki euroa/kk	186,97	196,02	199,00
Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut			
Tulkkauspalveluun oikeutetut	6 026	6 100	6 100
Perustoimeentulotuki			
Saajia vuoden aikana	355 464	389 000	406 600
Kotitalouksia vuoden aikana	249 183	271 100	282 800

50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 619 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen sekä pakkauksen suunnittelu- ja kehittämiskulujen maksamiseen

2) tuen maksamiseen kansainvälisestä adoptiosta aiheutuviin kustannuksiin

- 3) lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen
- 4) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n mukaisten korvausten maksamiseen
- 5) elatustukilain (580/2008) mukaisten elatustukien maksamiseen.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen perhe voi ottaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi. Noin 63 % ottaa avustuksen äitiyspakkauksena muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan adoptiovanhemmalle valtion varoista. Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista.

Lapsilisää maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Lisäksi alle kolmivuotiaasta lapsesta maksetaan lapsilisää korotettuna. Myös yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Valtio korvaa ulkomaille maksetut tuet.

Elatusvelvollisilta perittävät takautumissaatavat ja takaisinperinnät tuloutetaan momentille 12.33.98.

Elatustuen ja lapsilisän osalta määräraha ei koske Ahvenanmaan maakuntaa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Äitiysavustus	10 300 000
Valtion tuki kansainväliseen adoptioon	600 000
Lapsilisä	1 383 800 000
Ulkomaille maksettava lasten hoidon tuki	700 000
Elatustuki	224 000 000
Yhteensä	1 619 400 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alle 3-vuotiaiden lasten lapsilisän korotus (HO 2023)	11 000
Elatustukijärjestelmän uudistaminen (Lisätoimet 2024)	-1 000
Kansaneläkkeen ja kuntoutusrahan ikärajan nosto 16 vuodesta 18 vuoteen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	200
Pakolaiskiintiön alentaminen (HO 2023)	-400
Tarvearvion muutos	-28 600
Yhteensä	-18 800

2025 talousarvio	1 619 400 000
2024 talousarvio	1 638 200 000
2023 tilinpäätös	1 584 505 903

53. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 23 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin menoihin. Asumisavustuksen kulut ovat noin 96 % kaikista kuluista. Avustuksen saajista on varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten omaisia noin 2 % vuosittain.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	1 300
Yhteensä	1 300

2025 talousarvio	23 000 000
2024 talousarvio	21 700 000
2023 tilinpäätös	20 200 000

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 408 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Yleinen asumistuki perustuu kokonaisvuokraan ja lineaarisen omavastuun määrittelyyn. Asumistuen tarpeeseen vaikuttavat tuensaajien lukumäärässä sekä tuensaajien asumismenoissa ja tuloissa tapahtuvat muutokset. Ahvenanmaan asumistuet rahoittaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ansiotulovähennyksen poisto 1.4.2024 (HO 2023)	-79 000
Ansioturvan tason porrastus 1.9.2024 (HO 2023)	14 000
Asumistuen kuntaryhmien muutos (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-2 700
Kansaneläkkeen ja kuntoutusrahan ikärajan nosto 16 vuodesta 18 vuoteen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	100
Nuoren ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan alentaminen vähimmäismääräisen tasoiseksi, vaikutus asumistukeen (HO 2023)	900
Nuorten ammatillinen kuntoutus (HO 2023) (BudjL)	1 400
Omistusasumisen tuen poisto 1.1.2025 (HO 2023)	-30 000
Opiskelijoiden asumislisän palauttaminen ja opiskelijoiden poistaminen yleisen asumistuen piiristä (Lisätoimet 2024)	-182 000
Pakolaiskiintiön alentaminen 850:stä 500:aan (HO 2023)	-400
Perusomavastuun korotus 50 %, tuen tason tarkistus 70 %, Helsinki kuntayhtymä 2:n tasolle 1.4.2024 (HO 2023)	-165 000
Sairauspäivärahojen laskentaperusteiden muutos (Lisätoimet 2024) (BudjL)	300
Tarvearvion muutos	98 500
Tuloperusteinen työssäoloehto (euroistaminen) 1.9.2024 (HO 2023)	1 100
Työssäoloehdon kertymisen lakkauttaminen palkkatuetusta työstä 1.9.2024 (HO 2023)	1 000
Työttömyysturvan ikäsidonnaisista poikkeussäännöistä luopuminen 1.9.2024 (HO 2023)	5 000
Työttömyysturvan korotusosien poisto 1.1.2025 (Lisätoimet 2024) (BudjL)	3 300
Työttömyysturvan lapsikorotusten lakkauttaminen 1.4.2024 (HO 2023)	5 000
Työttömyysturvan suojaosista luopuminen 1.4.2024 (HO 2023)	2 200
Työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen 1.9.2024 (HO 2023)	3 000
Varallisuusharkinta 1.1.2025 (HO 2023) (BudjL)	-6 500

Yrittäjien tulojen huomiointi todellisina 1.1.2025 (HO 2023) (BudjL)	-500
Yhteensä	-330 300

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2025 talousarvio	1 408 600 000
2024 talousarvio	1 738 900 000
2023 tilinpäätös	1 744 300 000

56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 64 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) mukaiseen tulkkauspalvelujen järjestämiseen.

Selvitysosa: Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelujen järjestämisestä vastaa Kansaneläkelaitos.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	4 400
Yhteensä	4 400

2025 talousarvio	64 900 000
2024 talousarvio	60 500 000
2023 tilinpäätös	58 137 490

57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 013 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisten ennakoiden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin

2) väliaikaisesta epidemikorvauksesta annetun lain (687/2020) mukaisten korvausten maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitettut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot. Toimeentulotuen perusosan suuruus määritellään toimeentulotukilain (1412/1997) 9 §:ssä, jonka mukaan perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alle 3-vuotiaiden lasten lapsilisän korotus (HO 2023)	-500
Ansioturvan tason porrastus 1.9.2024 (HO 2023)	12 000
Asumistuen ansiotulovähennyksen poisto 1.4.2024 (HO 2023)	2 800
Kansaneläkkeen ja kuntoutusrahan ikärajan nosto 16 vuodesta 18 vuoteen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	600
Keliakian korvaaminen perustoimeentulotuesta (HO 2023) (BudjL)	1 000
Lääkekorvaukset, lääkkeiden alkuomavastuun nosto (Lisätoimet 2024) (BudjL)	1 500

Nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä kuntoutusrahan vähimmäismäärän tasolle (HO 2023)	1 000
Nuorten ammatillinen kuntoutus (HO 2023)	3 900
Omistusasumisen tuen poisto 1.1.2025 (HO 2023)	5 000
Opiskelijat yleisestä asumistuesta opintotuen asumislisälle (Lisätoimet 2024)	2 700
Pakolaiskiintiön alentaminen 850:stä 500:aan (HO 2023)	-400
Perusomavastuun korotus 50 %, asumisen tason tarkistus 70 %, Helsinki kuntayhtymä 2:n tasolle 1.4.2024 (HO 2023)	47 300
Sairauspäivärahojen laskentaperusteiden muutos (Lisätoimet 2024) (BudjL)	300
Tarvearvion muutos	22 900
Toimeentulotuen kotoutumiskorvaukset (3v -> 1v)	58 000
Toimeentulotukeen oikeuttavien hyväksyttävien asumismenojen selkeyttäminen (HO 2023)	-14 000
Tuloperusteinen työssäoloehto (euroistaminen) 1.9.2024 (HO 2023)	600
Työssäoloehdon kertymisen lakkauttaminen palkkatuetusta työstä 1.9.2024 (HO 2023)	1 000
Työttömyysturvan ikäsidonnoista poikkeussäännöistä luopuminen 1.9.2024 (HO 2023)	2 000
Työttömyysturvan lapsikorotuksista luopuminen 1.4.2024 (HO 2023)	12 500
Työttömyysturvan tulojen suojaosista luopuminen 1.4.2024 (HO 2023)	750
Työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen (HO 2023)	1 000
Yhteensä	161 950

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2025 talousarvio	1 013 000 000
2024 talousarvio	851 050 000
2023 tilinpäätös	720 000 000

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 505 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 2) sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 10 §:n mukaisten sairausvakuutusrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien toimintakulujen valtion osuuden maksamiseen
- 3) kansaneläkelain (568/2007) 98 §:n, takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 36 §:n, vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n, rintamasotilaseläkelain (119/1977) 15 §:n ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) 9 §:n mukaisten kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 4) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 27 §:n mukaisen yhteispisteen toimintakuluihin
- 5) sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) 24 b ja 26 a §:n mukaisen biologisten lääkkeiden määräämisen ohjaus- ja valvontatehtävän toteuttamiseen.

Selvitysosa: Sosiaaliturvarahastojen osuudet Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista määräytyvät Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 f §:n mukaisesti etuuksien toimeenpanosta aiheutuvien toimintakulujen suhteessa. Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista on arviolta 53 %, sairausvakuutusrahaston osuus

37 % ja kansaneläkerahaston osuus 10 % vuonna 2025. Valtio rahoittaa 33,8 % sairausvakuutusrahaston toimintakuluista.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Sosiaaliturvan yleisrahaston toimintakulut	363 600 000
Sairausvakuutusrahaston toimintakulut	71 800 000
Kansaneläkerahaston toimintakulut	68 700 000
Yhteyspisteen toimintakulut	700 000
Kelan ohjaus- ja valvontatehtävä	1 000 000
Yhteensä	505 800 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ansiotason kasvu	12 300
Eläkekulujen kasvu	1 400
Etuusjärjestelmien ja asiointipalvelun kehittäminen	-3 800
Hallitusohjelman lainmuutosten resurssitarpeet	10 000
Kanavointiratkaisun vaikutus (Kanavointi)	-23 200
Rahaston jako-osuuksien muutos	7 200
TE24: Kelan toimintamenojen lisäys	400
Yleisen ALV-kannan korotuksen vaikutus toimintakuluihin	1 700
Toimintameno säästö (Lisätoimet 2024)	-5 350
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-14 650
Yhteensä	-14 000

2025 talousarvio	505 800 000
2024 II lisätalousarvio	250 000
2024 talousarvio	519 800 000
2023 tilinpäätös	513 100 000

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen, joka edellyttää 26 viikon työhistoriaa. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin. Työttömyysturvaa on kehitetty siten, että se kannustaa aktiivisuuteen ja työllistymiseen. Ansiopäivärahan kesto on porrastettu päivärahan keston mukaan.

Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan kulukorvausta. Lisäksi työttömiä kannustetaan ammatillisten valmiuksien parantamiseen tai yritys-

toiminnan aloittamista tukeviin opintoihin mahdollistamalla lyhytkestoinen päätoiminen opiskelu työttömyyden aikana.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä on päätetty edistää poistamalla työttömyysturvan lisäpäivät vaiheittain vuoden 2023 jälkeen.

Toiminnan laajuus 2023—2025

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Työttömyysaste (%)	7,2	7,4	7,2
Kuntouttava työtoiminta			
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	31 000	43 000	43 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	70	70	70
Ansiopäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	109 008	130 000	90 000
— miehiä	57 405	68 000	47 000
— naisia	51 603	62 000	43 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	26,5	32,0	22,0
— työttömyysajalta	24,6	29,0	20,0
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	1,9	3,0	2,0
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	70,12	70,00	58,00
Peruspäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	30 136	32 600	26 000
— miehiä	15 237	16 500	13 200
— naisia	14 899	16 100	12 800
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	7,7	9,0	7,0
— työttömyysajalta	6,9	8,0	6,0
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	0,8	1,0	1,0
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	34,42	32,50	30,60
— miehillä	36,07	34,00	32,00
— naisilla	32,61	30,70	29,00
Työmarkkinatuki			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	159 760	169 800	185 200
— miehiä	84 031	89 300	97 400
— naisia	75 729	80 500	87 800
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	41,8	45,0	49,0
— työttömyysajalta	30,2	32,0	35,0
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	11,5	12,0	13,0
Keskimääräinen työmarkkinatuki (€/pv)	39,86	37,40	35,0
— miehillä	39,18	36,70	34,4

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
— naisilla	40,62	38,10	35,70

31. Valtion korvaus hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 30 484 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Hyvinvointialueille maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2025 noin 43 160 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 70 osallistujaa kohti. Valtion korvausta maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään neljältä päivältä viikossa.

2025 talousarvio	30 484 000
2024 talousarvio	30 484 000
2023 tilinpäätös	13 478 656

50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 510 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalaissa (603/1984) on säädetty valtion osuudesta
- 2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettujen kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti
- 3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti
- 4) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen
- 5) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtionosuudesta
- 6) työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin osallistuvien kuntien tekemien palkkatuki- ja starttirahapäätösten maksamiseen siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty palkkatuen ja starttirahan rahoituksesta
- 7) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan työttömyyspäivärahan valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisina.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työllisyysrahasto, työttömyyskassat, valtio ja kunnat. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 % kuitenkin siten, että ansioturvan korotusosat Työllisyysrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio ja kunnat rahoittavat peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja rahasto loppuosan. Kuntien rahoitusosuus perusosasta kasvaa työttömyyden keston pitkittyessä. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen rahoitukseen. Yrittäjien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulkorvaukset.

Vuorottelukorvaus rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksetuista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	440 000 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	41 000 000
Kulukorvaukset	10 000 000
Liikkuvuusavustus	4 000 000
Valtionosuus hallintokuluihin	15 000 000
Yhteensä	510 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

55+ vuotiaiden etuusmenot	-1 750
55+ vuotiaiden palkkatuki	1 750
Tarvearvion muutos	-3 326
TE24: Ansiopäivärahan kuntaosuuden tarkentuminen (siirto momentille 28.90.30)	-79 334
TE24: Palkkatuki (siirto momentille 28.90.30)	-39 000
Tuloperusteinen työssäoloehto (euroistaminen) 1.9.2024 (HO 2023)	16 000
Työssäoloehdon kertymisen lakkauttaminen palkkatuetusta työstä 1.9.2024 (HO 2023)	-25 000
Työttömyysturvan ikäsidonnaisista poikkeussäännöistä luopuminen 1.9.2024 (HO 2023)	-30 000
Työttömyysturvan suojaosista luopuminen 1.4.2024 (HO 2023)	-5 000
Työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen 1.9.2024 (HO 2023)	-90 000
Velvoitetyöllistettyjen palkkatuki (siirto momentille 32.30.55)	-1 800
Vuorotteluvapaajärjestelmän lakkauttaminen (HO 2023)	-12 000
Yhteensä	-269 460

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2025 talousarvio	510 000 000
2024 II lisätalousarvio	32 000 000
2024 talousarvio	779 460 000
2023 tilinpäätös	743 369 175

52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 213 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavien peruspäivärahan tai työmarkkinatuen ja niihin liittyvien lapsikorotusten ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta
- 2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti
- 3) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen
- 4) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuskien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtionosuudesta
- 5) työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin osallistuvien kuntien tekemien palkkatuki- ja starttirahapäätösten maksamiseen siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty palkkatuen ja starttirahan rahoituksesta
- 6) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisina.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha rahoitetaan valtion varoista, kunnan rahoitusosuudella ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset. Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä, tilitetään Kansaneläkelaitokselle.

Työmarkkinatuki rahoitetaan valtion varoista ja työmarkkinatuen saajan kotikunnan rahoitusosuudella.

Peruspäiväraha rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotoilla sekä valtion varoista ja työmarkkinatuki vain valtion varoista siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi työttömyyspäivärahaa yhteensä 100 päivältä. Tämän jälkeen saajan kotikunnan rahoitusosuus kasvaa työttömyyskauden keston mukaan siten, että kunnan osuus on 10 prosenttia siihen saakka, kunnes henkilölle on tullut maksetuksi työttömyyspäivärahaa yhteensä 200 päivältä. Työttömyyspäivien 200—300 väliseltä ajalta kunnan rahoitusosuus on 20 prosenttia, 300—400 työttömyyspäivän väliseltä ajalta 30 prosenttia ja 400—700 työttömyyspäivän väliseltä ajalta 40 prosenttia. Tämän jälkeiseltä ajalta kunnan rahoitusosuus on 50 prosenttia.

Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen ja peruspäivärahan osalta (maksuvalmiussuoritus).

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Työmarkkinatuet	
— työttömyysajalta	1 192 100 000
— kuntien rahoitusosuus	-593 200 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	456 000 000
— kulukorvaukset	67 300 000
— liikkuvuusavustus	900 000
— korotusosa	4 500 000
Työmarkkinatuki yhteensä	1 107 600 000

Peruspäiväraha	
— työttömyysajalta	185 800 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	18 000 000
— korotusosa	1 200 000
— kulukorvaus	4 500 000
Kuntien rahoitusosuus	-24 500 000
Palkansaajan tt-maksun osuus	-118 500 000
Peruspäiväraha yhteensä	66 400 000
Vähimmäismäärän muutos, työmarkkinatuki	16 300 000
Vähimmäismäärän muutos, peruspäiväraha	2 900 000
Yhteensä	1 213 200 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aktiiviajan korotusosista luopuminen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-23 500
Kanavointiratkaisun vaikutus (Kanavointi) (BudjL)	50 300
Lapsikorotusten lakkauttaminen 1.1.2024 (HO 2023)	-21 000
Nuorten ammatillinen kuntoutus (HO 2023) (BudjL)	2 600
Pakolaiskiintiön alentaminen 850:stä 500:aan (HO 2023)	-400
Tarvearvion muutos	-104 683
TE24: Palkkatuki (siirto momentille 28.90.30)	-136 000
TE24: Peruspäivärahan kuntaosuuden tarkentuminen (siirto momentille 28.90.30)	-24 326
TE24: Peruspäivärahan vähimmäismäärä	3 300
TE24: Työmarkkinatuen kuntaosuuden tarkentuminen (siirto momentille 28.90.30)	-112 421
TE24: Työmarkkinatuen vähimmäismäärän muutos	17 600
Tuloperusteinen työssäoloehto (euroistaminen) 1.9.2024 (HO 2023)	-20 000
Työmarkkinatuen tarveharkinnan kiristäminen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-2 600
Työssäoloehdon kertymisen lakkauttaminen palkkatuetusta työstä 1.9.2024 (HO 2023)	25 000
Työttömyysturvan ikäsidonnoista poikkeussäännöistä luopuminen 1.9.2024 (HO 2023)	45 000
Työttömyysturvan suojaosista luopuminen 1.4.2024 (HO 2023)	-6 000
Työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen 1.9.2024 (HO 2023)	112 800
Velvoitetöiden siirtymäsäännös, poistuminen	-2 800
Vuorotteluvapaajärjestelmän lakkauttaminen (HO 2023)	-70
Yhteensä	-197 200

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2025 talousarvio	1 213 200 000
2024 talousarvio	1 410 400 000
2023 tilinpäätös	1 319 253 969

55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 11 595 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan yrittäjien aikuiskoulutustuki. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aikuiskoulutustuen korvaava järjestelmä (Lisätoimet 2024)	10 000
Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen 1.8.2024 (HO 2023)	-2 000
Tarvearvion muutos	-205
Yhteensä	7 795
2025 talousarvio	11 595 000
2024 II lisätalousarvio	1 327 000
2024 talousarvio	3 800 000
2023 tilinpäätös	3 049 855

30. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääkeliikem- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveyspalveluja yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenoista, matkakuluista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksista. Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkäri- ja hammaslääkärin palkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa sekä työnantajille maksettavaa perhevapaakorvausta. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2023—2025

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Päivärahat			
Sairauspäivärahan saajat	306 200	308 000	310 000
— miehiä	120 000	121 200	122 500
— naisia	186 200	186 800	187 500
Vanhempainpäivärahan saajat	137 300	135 400	140 500
— miehiä	62 000	61 300	63 800
— naisia	75 300	74 100	76 700
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	60,00	63,20	60,70
— miehillä	62,30	66,00	63,30
— naisilla	58,20	61,10	58,60

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	78,40	81,50	84,80
— miehillä	98,40	106,10	111,40
— naisilla	74,70	77,80	80,70
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv)	31,99	31,99	31,99
Lääkkeet			
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	33 200	34 100	33 300
Sairausvakuutuksen korvaama osuus lääkkeistä (%)	75,7	75,0	76,0
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	592,16	626,94	635,79
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	331 800	335 700	339 500
Sairaanhoitokorvaukset			
Vuonna 2023 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkärinpalkkioiden osalta 7,9 %, hammaslääkärinpalkkioista 12,2 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 14,7 % sekä matkojen osalta 86,4 %.			

50. Korvaukset rajat ylittävästä terveydenhuollosta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 9 §:n nojalla henkilölle maksettaviin korvauksiin.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää tilanteessa, jossa henkilölle rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain nojalla maksetaan korvausta, kun hän varta vasten on matkustanut toiseen EU- tai ETA-valtioon, Sveitsiin tai Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan tarkoituksenaan käyttää siellä terveydenhuollon palvelua ja hän on itse maksanut kaikki palvelusta aiheutuneet kustannukset. Sen sijaan sitä ei käytetä tilanteissa, joissa henkilö on sairastunut äkillisesti tilapäisen oleskelunsa aikana tai hänelle on annettu EU-asetuksen 883/2004 20 artiklan tai kansainvälisessä sopimuksessa olevan vastaavan sisältöisen määräyksen mukainen ennakko-lupa.

2025 talousarvio	10 000 000
2024 talousarvio	10 000 000
2023 tilinpäätös	3 827 336

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 864 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 3) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 14, 19, 20, 20 a §:n sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) 987/2009 25 artiklan mukaisten korvausten maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 64 300 000 euroa ja saman lain mukaisen yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 7 800 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menoista valtio rahoittaa 52 % ja vakuutetut 48 %. Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa vähimmäismääräisistä päivärahoista ja kuntoutusrahoista osuuden, joka ylittää vakuutetun vuositulon perusteella lasketun etuuden määrän. Lisäksi valtio rahoittaa osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista sekä turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Vuonna 2025 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuna kaikilta vakuutetuilta peritään 1,05 % tuloista, paitsi eläke- ja etuustuloista 1,48 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi vähintään 16 872 euron vuositulon osalta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua palkansaajilta 0,71 % ja yrittäjiltä 0,91 %. Alle 16 872 euroa alittavan vuositulon osalta palkansaajien päivärahamaksua ei peritä ja yrittäjiltä peritään päivärahamaksua 0,20 %. Työnantajien sairausvakuutusmaksu on 1,75 %.

Erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannusten lisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa.

Sairausvakuutuksen arvioidut menot ja valtionosuudet vuonna 2025 (milj. euroa)

Menot

Työtulovakuutus

Sairauspäivärahat	1 003
Vanhempainpäivärahat	1 189
Perhevapaakorvaus	54
Mata-päivärahat	4
Kuntoutusrahat	269
Työterveyshuolto	462
Yrittäjien lisäpäivät	10
Rahaston 8 %:n osuus	5

Yhteensä	2 996
-----------------	--------------

Sairaanhoitovakuutus

Lääkekorvaukset	1 946
Matkat	361
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	58
Lääkäripalkkiot	174
Hammaslääkäripalkkiot	46
Muut sairaanhoitokorvaukset	8
Kuntoutuspalvelut	545
Rahaston 8 %:n osuus	13

Yhteensä	3 151
-----------------	--------------

Menot yhteensä	6 147
-----------------------	--------------

Tulot*Työtulovakuutuksen tuotot*

Vakuutettujen maksut	808
Työnantajamaksut	1 899
Yrittäjien lisäpäivät	11
Valtion rahoitusosuus	241
Vuoden 2024 maksuyli-/alijäämä	63
Yhteensä	3 022

Sairaanhoitovakuutuksen tuotot

Palkansaajien ja yrittäjien maksut	929
Etuudensaajien maksut	500
Valtion rahoitusosuus	1 624
Ulkomailta maksetut EU-korvaukset	7
Vuoden 2024 yli-/alijäämä	53
Yhteensä	3 113

Tulot yhteensä	6 235
-----------------------	--------------

Valtion osuudet yhteensä	1 865
---------------------------------	--------------

Työtulovakuutus

Osuus sairauspäivärahoista	40
Osuus tartuntatautipäivärahoista	-
Osuus vanhempainpäivärahoista	30
Osuus kuntoutusrahoista	169
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	2

Sairaanhoitovakuutus

Osuus sairaanhoidosta	1 574
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	50

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ALV-kannan korotuksen vaikutus lääkekorvausmenoihin	47 000
ALV-kannan korotuksen vaikutus matka- ja kuntoutusmenoihin	6 500
Kanavointiratkaisun vaikutus (Kanavointi) (BudjL)	-563 000
Kansaneläkkeen ja kuntoutusrahan ikärajan nosto 16 vuodesta 18 vuoteen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-5 700
Kelakorvausten uudistaminen (HO 2023) (BudjL)	24 600
Kuntoutusrahan määrä ammatillisen kuntoutuksen ajalta samalle tasolle kuntoutujalle myönnettävän sairauspäivärahan kanssa (HO 2023)	-100
Laittomasti maassa olevien henkilöiden oikeus vain kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin (HO 2023) (BudjL)	-300
Lääkekorvaukset, lääkkeiden alkuomavastuun nosto (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-14 700
Lääkekorvaukset ja apteekkitalous, viitehintajärjestelmän muutos (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-20 000
Lääkesäästöt hoitajamitoituksen rahoittamiseksi	-8 000
Lääkkeiden ehdollinen korvattavuus ja lääkkeiden viitehintajärjestelmän muutokset, lisäsäästö perhevapaakorvauksen ja vanhempainpäivärahan alentamisen sijaan (HO 2023) (BudjL)	-23 500
Nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä kuntoutusrahan vähimmäismäärän tasolle (HO 2023)	-13 000

Nuorten ammatillinen kuntoutus (HO 2023) (BudjL)	-21 600
Sairauspäivärahojen laskentaperusteiden muutos (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-4 000
Tarvearvion muutos	173 900
Vuoden 2024 panostus lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutukseen (HO 2023)	-16 750
Yhteensä	-438 650

2025 talousarvio	1 864 500 000
2024 talousarvio	2 303 150 000
2023 tilinpäätös	2 275 817 546

40. Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen ja sairauspäivärahan omavastuun rahoittamiseen sekä vammaisetuuk-sien rahoittamisesta.

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyy-den, työttömyyden ja perheenhuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli 31.12.2023 yhteensä 1 649 628, joista vanhuuseläkkeellä 1 422 871, perhe-eläkkeellä 229 836, työkyvyttömyyseläkkeellä 179 731 sekä muilla eläkkeillä 4 925. Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

Vuosina 2021—2023 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2021	2022	2023
Yksityinen sektori	19 142	19 830	21 563
Kunnalliset eläkkeet	5 908	6 193	6 787
Valtion eläkkeet	4 852	4 955	5 279
Muut julkiset yhteensä	407	421	457
<i>Työeläkkeet yhteensä</i>	<i>30 309</i>	<i>31 399</i>	<i>34 086</i>
Solita-eläkkeet	437	433	446
Kelan eläkkeet	2 461	2 477	2 576
<i>Lakisääteiset eläkkeet yhteensä</i>	<i>33 207</i>	<i>34 309</i>	<i>37 108</i>
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 762	1 845	1 977

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolel-la lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäeläkkeiden ja maatalousyrittäjäeläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, yleiset perhe-eläkkeet, takuueläkkeet ja lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvä eläke rahoitetaan kokonaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2023—2025

	2023	2024	2025
Eläkkeen saajia	toteutunut	arvio	arvio
Merimieseläkkeen saajia	7 760	7 691	7 622
Maatalousyrittäjäeläkkeen saajia	110 128	104 927	99 808
Yrittäjäeläkkeen saajia	150 889	153 113	155 244

	2023	2024	2025
Eläkkeen saajia	toteutunut	arvio	arvio
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	3 001	2 939	2 886
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuunajan päivärahatapauksia, maatalousyrittäjät ja apurahansaajat	8 350	8 197	8 013
Kelan eläkkeensaajat:			
Kansaneläkkeen saajia	550 259	547 000	518 500
— miehiä	202 120	201 600	193 500
— naisia	348 139	345 400	325 000
Takuueläkkeen saajia	116 369	115 800	115 000
— miehiä	52 954	52 900	52 500
— naisia	63 415	62 900	62 500
Lapseneläkkeen saajia	13 789	13 400	12 900
Leskeneläkkeen saajia	4 270	4 300	4 200
— miehiä	1 162	1 200	1 200
— naisia	3 108	3 100	3 000
Vanhuuseläkkeen saajia	435 052	433 800	408 500
— miehiä	143 100	143 700	137 100
— naisia	291 952	290 100	271 400
Työkyvyttömyyseläkkeen saajia	115 207	113 100	110 000
— miehiä	59 020	58 000	56 400
— naisia	56 187	55 100	53 600

Toiminnan laajuus 2023—2025

	2023	2024	2025
Vakuutettujen lukumäärä	toteutunut	arvio	arvio
MEL-vakuutettuja	7 896	7 811	7 719
MYEL-vakuutettuja	50 248	48 757	47 354
YEL-vakuutettuja	217 346	221 241	225 858
MYEL-vakuutettuja apurahansaajia	3 079	3 894	3 894
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	74 881	72 918	71 264

Toiminnan laajuus 2023—2025

	2023	2024	2025
Keskimääräisiä eläkkeitä	toteutunut	arvio	arvio
Keskimääräinen merimieseläke (€/kk)	1 720	1 840	1 900
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€/kk)	606	670	739
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€/kk)	471	1 650	1 755
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€/kk), maatalousyrittäjät	741	808	816
Kelan eläkkeensaajat:			
Keskimääräinen kansaneläke (€/kk)	335	353	366
— miehillä	365	387	402
— naisilla	317	333	345
Keskimääräinen takuueläke (€/kk)	206	220	223
— miehillä	204	217	220
— naisilla	208	222	225

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Keskimääräisiä eläkkeitä			
Keskimääräinen leskeneläke (€/kk)	179	187	188
— miehillä	180	183	185
— naisilla	178	189	190
Keskimääräinen vanhuuseläke (€/kk)	285	299	310
— miehillä	287	304	317
— naisilla	283	296	307
Keskimääräinen työkyvyttömyyseläke (€/kk)	524	560	572
— miehillä	556	594	607
— naisilla	491	524	536

Toiminnan laajuus 2023—2025, eläkkeen saajan asumistuki ja vammaisetuudet

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Eläkkeensaajan asumistuki, saajat	207 711	206 600	205 200
Eläkettä saavan hoitotuki, saajat	198 577	199 100	200 100
Vammaistuki, saajat	63 327	66 600	69 100

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien, apurahansaajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan mm. sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL-vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perhehuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perhehuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle. Leskeneläkettä sovitetaan yhteen laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

Valtio rahoittaa vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Vammaisetuuksien tarkoituksena on tukea vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Vammaisetuuksia ovat eläkettä saavan hoitotuki, alle 16-vuotiaan vammaistuki ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 69 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemenoista on 29 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	1 700
Yhteensä	1 700
2025 talousarvio	69 000 000
2024 talousarvio	67 300 000
2023 tilinpäätös	63 100 000

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 851 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja 135 a §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 3) enintään 2 000 000 euroa maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 115 b §:n mukaisiin maatalousyrittäjien varhaisen tuen palvelujen tuotannon kustannuksiin.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuus- ja hoitokulumennoista arvioidaan vuonna 2025 olevan 84,1 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	8 400
Välit viljelijästä -toimintamallin vakinaistaminen (HO 2023) (BudjL)	2 000
Yhteensä	10 400
2025 talousarvio	851 300 000
2024 talousarvio	840 900 000
2023 tilinpäätös	794 250 141

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 498 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentin on vuonna 2025 oletettu olevan 24,1 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 25,6 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 1 101 800 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 1 742 100 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 95 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-7 300
Yhteensä	-7 300

2025 talousarvio	498 000 000
2024 II lisätalousarvio	2 100 000
2024 talousarvio	505 300 000
2023 tilinpäätös	492 300 000

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 26 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	3 600
Yhteensä	3 600

2025 talousarvio	26 900 000
2024 talousarvio	23 300 000
2023 tilinpäätös	18 752 762

54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 148 §:n ja 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen

2) sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 31,1 % ja maatalousyrittäjien osuus on 37,3 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus kokonaiskustannuksista on 24,8 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 6,8 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista. Momentilta maksetaan myös apurahansaajille maksettavat tapaturmavakuutuksen mukaiset korvaukset ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-500
Yhteensä	-500
2025 talousarvio	14 000 000
2024 talousarvio	14 500 000
2023 tilinpäätös	14 344 982

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 043 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 4) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 5) takuueläkelain (703/2010) 36 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 6) eläketukilain (1531/2016) mukaisten etuuksien maksamiseen
- 7) maahanmuuttajien erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisten etuuksien maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Valtio rahoittaa kansaneläkkeet, takuueläkkeet, perhe-eläkkeet, eläketuet, eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän sekä maksuvalmiuden.

Kansaneläkevakuutuksen arvioidut valtion osuudet, muut menot ja tulot vuonna 2025 (milj. euroa)**Menot**

Kansaneläkemenot	2 351
Takuueläke	313
Vammaisetuudet	697
Eläkkeensaajan asumistuki	679
Yhteensä	4 040

Tulot

Omaisuuksien tuotot	2
Valtion osuudet etuuksista	4 039
Rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän turvaaminen (valtio)	4
Yhteensä	4 045

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eläkeläisten asumistuki (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-12 000
Kansaneläkkeen ja kuntoutusrahan ikärajan nosto 16 vuodesta 18 vuoteen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-1 700
Tarvearvion muutos	29 300
Ulkomaille maksettavien kansaneläkeläin mukaisten etuuksien maksamisen lopettaminen (Lisätoimet 2024) (BudjL)	-38 000
Yhteensä	-22 400
2025 talousarvio	4 043 100 000
2024 talousarvio	4 065 500 000
2023 tilinpäätös	3 885 485 804

50. Veteraanien tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille ja heidän puolisoilleen, sotilasinvalidideille sekä rintamaveteraaneille maksettavista korvauksista, etuuksista ja kuntoutuksesta.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoiden mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Edunsaajien määrät vuosina 2023—2025

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Sotainvalidien määrä	310	230	170
Sotilasinvalidien määrä	1 350	1 270	1 190
Rintamaveteraanien määrä (pl. sotainvalidit)	1 700	1 200	800
Sota- ja sotilasinvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	1 630	1 300	1 050
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	990	800	600
Puolisokuntoutukseen oikeutettujen leskien ja puolisojen määrä	1 170	940	730

Sotilasvammalaki koskee sekä Suomen sodissa vuosina 1939—1945 vammautuneita (sotainvalidit) että varusmiespalveluksessa ennen vuotta 1991 loukkaantuneita tai vammautuneita henkilöitä (sotilasinvalidit). Teksteissä käytetään usein ilmaisua ”sotainvalidi”. Ilmaisua pitää sisällään myös sotilasinvalidit, jotka ovat sotilasvammalain mukaan oikeutettuja samoihin etuuksiin ja palveluihin kuin sotainvalidit heille määritellyn työkyvyttömyysasteen (haitta-aste-prosentin) mukaisesti.

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotasiirtolaisten yhteiskunnallisesta huollosta annetun lain (423/1940) 6 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2025 olevan alle kymmenen. Määräraha jakautuu sekä korvausennakoiden että loppuerien maksamiseen.

2025 talousarvio	700 000
2024 talousarvio	700 000
2023 tilinpäätös	524 305

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisen rintamalisän maksamiseen
- 2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-1 200
Yhteensä	-1 200

2025 talousarvio	3 500 000
2024 talousarvio	4 700 000
2023 tilinpäätös	5 096 821

(51.) Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

2023 tilinpäätös	36 110 814
------------------	------------

52. Sotilasvammalain mukaiset korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 42 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen
- 2) kuntoutus ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 3) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan korvauksen maksamiseen sekä sotainvalidien neuvontapäivien ja muun neuvontapalvelutoiminnan kulujen maksamiseen.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista, täydennyskoroista, sota- ja sotilasinvalidien leskille ja lapsille maksettavasta huoltoeläkkeistä, avopalveluista sekä laitoshoidon ja laituskuntoutuksen kustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2025 alussa olevan noin 2 200, joista elinkoron saajia on 1 500.

Sotainvalidien ohella laitoksissa kuntoutetaan sekä hoidetaan myös muita asiakasryhmiä. Kuntoutus- ja hoitolaitoksille maksetaan korvaus toteutuneiden hoitopäivien tai käyntikertojen perusteella. Kilpailutuksella sekä laitosaudi-

toinneilla hillitään hoitopäivä- ja käyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja hoitopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Hankintasopimuksessa on sovittu kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähinnat.

Sotilasvammalain mukaiset korvaukset (1 000 euroa)

	2025 arvio
Sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien nojalla suoritettavat korvaukset	41 390
— TEL-indeksiin sidotut korvaukset (elinkoron lisäosineen, täydennyskorot, huoltoeläkkeet ja hautausavustukset)	14 400
— Invalidien kulukorvaukset	1 750
— Korvausten maksut hyvinvointialueille (laitoshoito ja kotona asumista tukevat palvelut)	13 100
— Laitoskuntoutuksen kustannukset	1 450
— Laitoshoidon kustannukset	10 690
Kuntoutus ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkiot	10
Neuvontapalvelutoimintaan suoritettava korvaus sekä sotainvalidien neuvontapalvelupäivien ja muiden neuvontapalvelutoiminnan kulut	600
Yhteensä	42 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakkaiden siirtyminen edullisempaan avokuntoutukseen sekä laitoshoitopäivien merkittävä vähentyminen	-3 000
Hyvinvointialueiden määrärahojen suurempi käyttö kuin arvioissa	5 871
Indeksitarkistukset	499
Veikkaus Oy:n tilitysten muutos 1.1.2024 lähtien	-4 000
Yhteensä	-630

2025 talousarvio	42 000 000
2024 talousarvio	42 630 000
2023 tilinpäätös	17 000 000

53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotainvalidien puolisoiden ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä soteleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Puolisokuntoutukseen oikeutettujen sotainvalidien puolisoiden ja leskien määrän arvioidaan vuoden 2024 alussa olevan n. 1 100. Kuntoutusjakson pituus on kaksi viikkoa kuntoutettavaa kohti ja avokuntoutuksen hoitosarja 15 kertaa kuntoutujaa kohden.

Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Puolisoiden ja laskien poistuma sekä avokuntoutuksen yleistyminen	-580
Yhteensä	-580

2025 talousarvio	500 000
2024 talousarvio	1 080 000
2023 tilinpäätös	1 360 000

54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille

2) rintama-avustuksen myöntämiseen myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2023—2025

	2023 toteutunut	2024 toteutunut	2025 arvio
Avustusta saavien lukumäärä	5	2	2
Avustus euroa/henkilö	2 000	2 000	2 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Saajamäärän väheneminen	-5
Yhteensä	-5

2025 talousarvio	4 000
2024 talousarvio	9 000
2023 tilinpäätös	13 000

55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutuslaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivähintojen nousua sekä huo-

lehditään kuntoutuksen laatuun liittyvistä tavoitteista. Eräissä Suomen sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden henkilöiden lukumäärän arvioidaan vuoden 2025 alussa olevan noin 800.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakkaiden toimintakyvyn heikentymisestä aiheutuva lisäkuntoutustarve.	400
Yhteensä	400

2025 talousarvio	800 000
2024 II lisätalousarvio	400 000
2024 talousarvio	400 000
2023 tilinpäätös	600 000

(56.) *Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot* (siirtomääräraha 2 v)

2023 tilinpäätös	20 000 000
------------------	------------

(57.) *Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan* (siirtomääräraha 2 v)

2023 tilinpäätös	8 000
------------------	-------

58. *Rintamaveteraanien kuntoutus ja kotona asumista tukevat palvelut* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 75 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää enintään 6 500 000 euroa:

- 1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä matkakulujen maksamiseen
- 3) kuntoutuskustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Rintamaveteraanien (pl. sotainvalidit) lukumäärän arvioidaan vuoden 2025 alussa olevan noin 1 200 henkeä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hyvinvointialueiden määräraha-arvioiden tarkentuminen	5 500
Palvelutarpeen kasvu	2 480
Rintamaveteraanien määrän väheneminen	-13 480
Veikkaus Oy:n tilitysten muutos 1.1.2024 lähtien	-4 000
Yhteensä	-9 500

2025 talousarvio	75 500 000
2024 II lisätalousarvio	3 000 000
2024 talousarvio	85 000 000
2023 tilinpäätös	82 000 000

60. Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin valtion rahoituksesta yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen, valtion korvauksesta terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain mukaisiin lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöstön yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja valtion rahoituksesta lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin. Lisäksi luvun menoissa on mukana sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevan Suomen kestävän kasvun ohjelman elpymis- ja palautumistukivälineen pilarien 3 ja 4 toimenpiteiden rahoitukseen ohjatut rahat.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet sisältyvät valtiovarainministeriön pääluokkaan. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus on momentilla 28.89.31.

Järjestelmäkuvaukset

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) perusteella valtion korvausta kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta sekä lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta. Lisäksi sosiaalihuoltolain (1301/2014) nojalla maksetaan valtion rahoitusta yliopistotasoisille sosiaalityön tutkimushankkeille sekä suoritetaan yliopistoille korvausta sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta (momentit 33.60.32 ja 33.60.33). Terveiden tutkimuksen rahoitus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön määrittelemien tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen, tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloiden ja yliopistojen osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden erikoistumiskoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Terveiden tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet vahvistetaan nelivuotiskausittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sosiaalityön tutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet.

Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevan Suomen kestävän kasvun ohjelman elpymis- ja palautumistukivälineen pilarin 4 investointien tavoitteena on purkaa covid-19-pandemian aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa, nopeuttaa hoitoon pääsyä pysyvästi koko maassa ottamalla käyttöön uusia toimintatapoja sekä edistää sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutumista. Tähän tarkoitukseen on vuonna 2025 varattu 30 milj. euroa. Tavoitteena on tuoda palvelut kaikkien saataville sekä uudistaa niitä kustannusvaikuttavasti ja ihmislähtöisesti. Vuonna 2025 kehittämistyö jatkuu aiempien valtionavustushakujen rahoituspäätösten myöntöajalta.

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalihuollosta aiheutuvista kustannuksista suoritetaan hyvinvointialueille korvaus sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti.

Hyvinvointialueiden järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja;

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Sosiaalipalvelut			
Kotihoito, saajia vuoden aikana	110 000	112 000	114 000
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12. ¹⁾	2 200	1 800	1 400
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	50 500	53 000	55 000
Ympärivuorokautinen palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	48 000	50 000	50 000
Vammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin ²⁾	18 000	18 200	18 500
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	450	400	350
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	86 491	88 000	90 000
Kansanterveysyö			
Hoitopäivät (milj.)	2,4	2,5	2,5
Avohoitokäynnit (milj.)			
— Lääkärin luona	10,9	11,0	11,0
— Muun ammattihenkilön luona	15,8	15,0	15,0
— Hammashuollon käynnit	4,9	5,0	5,0
— Kotisairaanhoidon käynnit	4,2	6,0	6,0
Somaattinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	2,3	2,5	2,5
Päättäneet hoitokaksot (milj.)	0,6	0,7	0,7
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	3,7	3,5	3,5
Avohoitokäynnit (milj.)	6,9	9,2	9,2
Psykiatrinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	0,6	1,0	1,0
Päättäneet hoitokaksot (milj.)	0,04	0,04	0,04
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	23,4	25,0	25,0
Avohoitokäynnit (milj.)	1,6	2,4	2,4

¹⁾ Mukana myös alle 65-vuotiaat asiakkaat.²⁾ Lukuun on laskettu mukaan kehitysvammaisten autetun ja ohjatun asumisen asiakkaat vuoden lopussa sekä vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat vuoden aikana.**Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta**

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 460	1 450	1 450
Tutkintokorvaus, euroa	42 000	43 000	43 000
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	840	830	830

Mielentilatutkimustoiminta

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Mielentilatutkimusten lukumäärät yhteensä	93	100	100
— valtion yksiköt	64	69	69
— kunnalliset sairaalat	21	22	22
— vankeinhoitolaitoksen sairaalat	8	9	9

(01.) Kansallinen lapsistrategia-toiminto (siirtomääräraha 2 v)

2023 tilinpäätös 840 000

30. Valtion korvaus terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämän ja valtuuttaman valtakunnallisen toimijan valtakunnallisen valmiuden ylläpidosta ja koulutuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 2) valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien häiriötilanteiden ja onnettomuustilanteiden hoitamisesta Suomessa tai ulkomailla aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämälle ja valtuuttamalle valtakunnalliselle toimijalle vakavien myrkytystilanteiden hoitamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Suuremmissa onnettomuus- ja erityisissä häiriötilanteissa yksittäisen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon voimavarat sekä osaaminen eivät riitä tilanteen hallintaan eivätkä johtamiseen. STM on nimennyt ja valtuuttanut HUS-yhtymän sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen sosiaali- ja kriisipäivystyksen sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisiksi toimijoiksi erillistehtävien hoitamiseksi (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 52 §), ja ne ovat toimineet häiriötilanteissa ja varautuneet lääkinnälliseen evakuointiin ja psykososiaaliseen tukeen liittyviin tukitehtäviin kaikille hyvinvointialueille. Lisäksi STM on nimennyt Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen valtakunnalliseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valmiustoimijaksi, ja sen toteuttamia valtakunnallisen valmiussuunnitteluportaalin ylläpito- ja kehittämiskustannuksia voidaan kattaa tältä momentilta. Määrärahasta on tarkoitus korvata erityisesti sellaisia häiriötilanteiden varautumiseen ja toimintaan liittyviä kustannuksia, joita ei ole otettu toimijoiden perusrahoituksen mitoituksessa huomioon.

2025 talousarvio	350 000
2024 II lisätalousarvio	1 000 000
2024 talousarvio	350 000
2023 tilinpäätös	350 000

31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lastenasiaintalojen perustamista tukevien valtionavustusten maksamiseen

2) Nuorten huumekuolemien ehkäisyyn liittyvien valtionavustusten maksamiseen

3) Päihteillä ja väkivallalla oireilevien nuorten auttamiseen liittyvien valtionavustusten maksamiseen

4) enintään kolmeatoista ja puolta henkilötyövuotta vuosittain vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkausmenoihin, lastenasiaintalojen perustamiseen, nuorten huumekuolemien ehkäisyyn ja päihteillä ja väkivallalla oireilevien nuorten auttamiseen ja edellä mainittujen toimien kehittämiseen, ohjaukseen ja tukeen sekä palkkauksesta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: LASTA-hankkeessa kehitetty lastenasiaintalomalli levitetään valtakunnallisesti. Lastenasiaintalossa selvitetään moniammatillisesti seksuaalirikoksen uhriksi epäillyn lapsen ja nuoren asia lapsiystävällisessä ympäristössä ja huolehditaan yhteistyössä lapselle turvallinen kasvu ja kehitys. Kehittämisessä hyödynnetään Seri-tukikeskuksissa jo käytössä olevia toimintamalleja sekä yliopistosairaaloiden lasten oikeuspsykiatrisissa yksiköissä kehitettyä yhteistyömallia ja muita toimintakäytäntöjä.

Momentilta kohdennetaan rahoitusta toimiin, joiden tavoitteena on nuorten huumeiden käytön ehkäisy ja nuorten huumekuolemien vähentäminen. Lisäksi kohdennetaan toimia päihteidenkäytöllä, rikoksilla ja väkivallalla vakavasti oireilevien nuorten auttamiseen.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 700 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 8 100 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Nuorten huumekuolemien ehkäisy	3 500
Päihteillä ja väkivallalla oirehtivat nuoret	2 500
Yhteensä	6 000
2025 talousarvio	8 800 000
2024 II lisätalousarvio	552 000
2024 talousarvio	2 800 000
2023 tilinpäätös	2 800 000

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 40 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydenhuoltolain (1326/2010) 61—63 §:n sekä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 c §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion rahoituksen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käyttämään yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksen sekä sosiaalityön tutkimuksen rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee terveyden tutkimuksen osalta tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät rahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille erityisvastuualueellaan hakemusten perusteella. Sosiaalityön tutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet ja myöntää tutkimusrahoitusta tutkimushankkeille, joiden arvioidaan sopivan yhteen sosiaalityön tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden kanssa. Painoalueet ja tavoitteet valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa arviointiryhmässä, joka myös seuraa hankkeiden toteutumista.

Määrärahasta käytetään kokonaisuudessaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yliopistotasaisen sos.- ja terveydenhuollon tutkimusrahoituksen kasvattaminen (Lisätoimet 2024)	5 000
Yhteensä	5 000

2025 talousarvio	40 000 000
2024 talousarvio	35 000 000
2023 tilinpäätös	30 000 000

33. *Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen* (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 108 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) enintään 94 200 000 euroa terveydenhuoltolain (1326/2010) 59, 59 a ja 60 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen
- 2) enintään 500 000 euroa terveydenhuoltolain 60 a §:n mukaisen rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyteen johtavan koulutuksen korvaukseen
- 3) enintään 1 300 000 euroa sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 a § ja 60 b § mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistolliseen erikoistumiskoulutukseen
- 4) enintään 12 000 000 euroa sosiaalihuoltolain 60 d §:n ja terveydenhuoltolain 60 b §:n nojalla sosiaali- ja terveystal-
lan ammattikorkeakoulututkintoihin sisältyvän ammattitaitoa edistävän harjoittelun korvaukseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitus käyttää 61 700 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen hyvinvointialueelle, jossa on yliopistollinen sairaala ja HUS-yhtymälle, 29 400 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille, 3 100 000 euroa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta sekä 1 300 000 euroa sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistotasoisista erikoistumiskoulutusta antaville yliopistoille, 500 000 euroa rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyteen johtavan koulutuksen korvaukseen sekä 12 000 000 euroa korvauksen maksamiseen hyvinvointialueille ja muille toimintayksiköille sosiaali- ja terveystal-
lan ammattikorkeakoulututkintoihin sisältyvästä ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta.

2025 talousarvio	108 000 000
2024 II lisätalousarvio	—
2024 talousarvio	108 000 000
2023 tilinpäätös	92 611 370

34. *Valtion korvaus erinäisistä terveydenhuollon kustannuksista* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen

- 3) lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 4) pitkäaikaisturvien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n mukaisten elinkautisvangeille tehtävien riskiarvioiden kustannusten maksamiseen
- 5) kohdissa 1) —4) tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen
- 6) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista hyvinvointialueille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 7) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana kertaluonteisena korvauksena hyvinvointialueille
- 8) terveydenhuoltolain 68 a §:ssä tarkoitettujen lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen antamisesta tuomioistuimille niiden pyynnöstä ja asiaan liittyvästä todistelusta sekä lausuntopyyntöjen ja lausuntojen hallinnoinnista yliopistollista sairaalaa ylläpitäville hyvinvointialueille suoritettavien valtion korvausten maksamiseen
- 9) mielenterveyslain (1116/1990) 3 tai 4 luvun nojalla määrätyn tahdosta riippumattoman psykiatrisen hoidon kustannuksiin niissä tapauksissa, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa eikä hoidon maksaja määräydy minkään muun lainsäädännön nojalla.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina ja hoitoseuraamukseen tuomittujen tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannuksina otettu huomioon 4 600 000 euroa, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisista tutkimuksista maksettavina korvauksina 10 000 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 500 000 euroa, josta 25 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi ja 500 000 euroa tahdosta riippumattoman hoidon kustannuksiin kotikunnattomille sekä lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen ja pitkäaikaisturvien riskiarvioiden antamisen menoihin 100 000 euroa.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 15 600 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 100 000 euroa.

2025 talousarvio	15 700 000
2024 talousarvio	15 700 000
2023 tilinpäätös	13 029 703

35. Valtionosuus korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 72 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää enintään 71 700 000 euroa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) mukaisen valtion rahoituksen maksamiseen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle opiskeluterveydenhuollon tuottamiseen. Määrärahan mitoitusta perustuu 94 170 000 euron kokonaiskustannukseen.

Määrärahasta on varattu 1 000 000 euroa korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin tukemisen liittyvien valtionavustusten maksamiseen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitos vastaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä valtakunnallisesti. Kansaneläkelaitos huolehtii palvelujen riittävästä saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä hyväksyy opiskeluterveydenhuollon palveluverkon. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö tuottaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti. Säätiö tuottaa palvelut pääosin omana toimintanaan. Jos lain mu-

kaista tuottamisvelvollisuutta ei voida muuten toteuttaa, säätiö voi hankkia täydentäviä palveluja muulta palveluntuottajalta.

Koordinaatioasetuksen (EU 883/2004) tulkinnan muutoksen myötä sen piiriin arvioidaan kuuluvan noin 2 000 EU/ETA -opiskelijaa.

Hyväksyttävät kokonaiskustannukset perustuvat laskennalliseen 306,7 euron opiskelijakohtaiseen hyväksyttävään kustannukseen ja arvioituun 307 000 opiskelijan määrään. HE 59/2023 tavoitteiden mukaisesti momentilla arvioidaan vastaisuudessa todellisiin tuotantokustannuksiin perustuvaa kohtuullista enimmäiskustannusta. Arviossa otetaan huomioon palvelujen saatavuus, kustannustason muutos sekä toimintaympäristön olennaiset muutokset.

Korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon kustannukset

	2023 toteutuma	2024 arvio	2025 arvio
YTHS kokonaiskustannukset	90 610 191	94 125 674	95 667 400
Talousarviolla rahoitettavat kokonaiskustannukset	87 166 919	89 900 000	94 170 000
Opiskelijakohtainen kustannus talousarviolla rahoitettu	298,1	296,7	306,7
Keskimääräinen opiskelijamäärä	292 415	303 000	307 000
Valtion rahoitusosuus	65 708 332	68 500 000	72 700 000
Valtion rahoitusosuus, %	75,4	77,0	77,0
Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen (erillinen valtionavustus)	1 000 000	1 000 000	1 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitotakuu (Lisätoimet 2024)	-1 100
Opiskelijamäärän kasvu	3 688
Terapiatakuu (voimaan 1.5.2025) (Lisätoimet 2024)	1 600
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-200
Yhteensä	3 988

2025 talousarvio	72 700 000
2024 talousarvio	68 712 000
2023 tilinpäätös	67 500 000

36. Valtionavustus sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 662 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) enintään 562 000 euroa valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjästä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen hyvinvointialueille saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi ja kehittämiseksi

2) enintään 1 100 000 euroa valtionavustuksen maksamiseksi Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskuksen kehittämistehtäviin

3) enintään 1 000 000 euroa valtionavustuksen maksamiseksi Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueiden ruotsinkielisten palveluiden määräraikaiseen kehittämishankkeeseen.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuus sekä potilas- ja asiakasturvallisuuden parantaminen. Lisäksi tavoitteena on myös ruotsinkielisten palvelujen turvaaminen.

2025 talousarvio	2 662 000
2024 talousarvio	2 662 000
2023 tilinpäätös	1 662 000

37. Valtion korvaus hyvinvointialueille kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden kiireellisen sosiaali- huollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalihuoltolain (1301/2014) 12 a §:n mukaisiin hyvinvointialueille maksettaviin korvauksiin kustannuksista, jotka aiheutuvat kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden kiireellisen sosiaali- huollon kustannuksista.

Selvitysosa: Turvapaikkahakemuksia tuli Suomeen 4 559 kpl vuonna 2023 (sisältää uusintahakemukset) ja vuonna 2024 hakemuksia arvioidaan tulevan 5 350 kpl ja vuonna 2025 5 450 kpl. Turvapaikkapäätöksiä tehtiin vuonna 2023 yhteensä 3 586. Vuonna 2023 kielteisten päätösten osuus turvapaikkapäätöksistä oli 21 %. Osa kielteisen päätöksen saaneista ei poistu maasta vaan jää oleskelemaan Suomeen laittomasti. Näille henkilöille voidaan antaa kunnissa kiireellistä sosiaalipalvelua sosiaali- huoltolain nojalla. Hyvinvointialueet voivat hakea tilapäisestä majoituksesta, ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä aiheutuneista kustannuksista korvausta Kansaneläkelaitokselta.

2025 talousarvio	2 000 000
2024 talousarvio	2 000 000
2023 tilinpäätös	1 378 863

(38.) Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

2023 tilinpäätös

—

39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) itsemurhien ehkäisyohjelman toimeenpanoon
- 2) lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen
- 3) matalan kynnyksen mielenterveysavun ja -palveluiden saatavuuden lisäämiseen

Selvitysosa: Määrärahalla toteutetaan itsemurhien ehkäisyohjelmaa, käynnistetään lastensuojelun hybridimalli ja lisätään matalan kynnyksen mielenterveysavun ja -palvelujen saatavuutta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lastensuojelun hybridimallin käynnistäminen (Lisätoimet 2024)	500
Matalan kynnyksen mielenterveysapu ja -palvelu	2 000
Yhteensä	2 500

2025 talousarvio	2 800 000
2024 talousarvio	300 000
2023 tilinpäätös	9 500 000

40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 40 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointiyksikön FinnHEMS Oy:n hallinnointi- ja lentotoiminnan menoihin

Määräraha maksetaan FinnHEMS Oy:lle valtionavustuksen enakkoina menojen ajoittumisen perusteella.

Selvitysosa: Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnoinnista vastaa FinnHEMS Oy. FinnHEMS Oy on verotusasemaltaan yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon, valtion omistama osakeyhtiö, joka vastaa suomalaisen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan tuottamisesta. Yhteistyöalueiden ensihoitokeskukset vastaavat terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaisesti alueellaan tarvittavan lääkäri- tai lääkintähelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta.

Suurin menoerä toiminnassa on varsinainen lentotoiminta. Lisäksi ylläpidettävään palveluun kuuluvat lähialuehtävissä käytettävät ja lentotoiminnan tilapäisesti sääolosuhteista tai teknisistä syistä korvaavat maayksiköt eli ambulanssit, helikoptereiden tarvitsemat tukikohdat ja niiden ylläpito sekä toiminnan hallinnointiin kuuluvat kulut.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arvonlisäverokannan nosto 10 prosentista 14 prosenttiin	1 300
Tasomuutos	-8 400
Yhteensä	-7 100

2025 talousarvio	40 400 000
2024 talousarvio	47 500 000
2023 tilinpäätös	36 635 000

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 27 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain (1354/2014) mukaisen korvauksen maksamiseen turvakotipalvelua tuottaville toimijoille

2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle turvakotitoiminnan koordinointi-, ohjaus-, ylläpitämis-, laadunvalvonta-, kehittämis-, koulutus-, arviointi- ja hallinnointitehtäviin sekä muihin kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähi-suhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla. Turvakotitoiminnan valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluu Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle, joka valitsee turvakotipalvelun tuottajat.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 27 039 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 511 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Turvakotipalvelujen riittävän rahoituksen varmistaminen (Lisätoimet 2024)	1 000
Yhteensä	1 000

2025 talousarvio	27 550 000
2024 talousarvio	26 550 000
2023 tilinpäätös	25 150 000

61. Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus sosiaali- ja terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 30 000 000 euroa.

Määrärahasta on varattu osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa:

1) enintään 10 000 000 euroa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevan tietopohjan sekä vaikuttavuusperusteisen ohjauksen vahvistamiseen (RRF pilari4)

2) enintään 20 000 000 euroa hoitotakuuta edistävien palvelumuotoiltujen digitaalisten innovaatioiden käyttöönottoon (RRF pilari4)

6) viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitettyjen, palkkaamiseen vuodessa sekä muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen ohjelman hallinnointia ja koordinoitua varten.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahasta 29 000 000 euroa kohdentuu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistamisen ja kustannusvaikuttavuuden (pilari4) investointeihin. Investointien tavoitteena on nopeuttaa hoitoon pääsyä pysyvästi koko maassa uudistamalla toimintamalleja ja ottamalla käyttöön uusia digitaalisia palveluja sekä edistää sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutumista. Tavoitteena on uudistaa palveluja kustannusvaikuttavasti ja ihmislähtöisesti.

Rahoitusta voidaan jakaa valtionavustuksina hyvinvointialueille, kunnille, kuntayhtymille, elinkeinoelämälle ja kolmannen sektorin toimijoille. Lisäksi sitä voidaan osoittaa sopimuksella käytettäväksi julkisen sektorin laitoksille ohjelmaa tukeviin toimenpiteisiin ja sen kansalliseen koordinointiin sekä hallinnointiin.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 29 000 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 1 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-13 000
Yhteensä	-13 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2025 talousarvio	30 000 000
2024 II lisätalousarvio	106 000 000
2024 talousarvio	43 000 000
2023 tilinpäätös	149 786 000

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 450 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten alueiden tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määriteltä valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001). Hallituksen päätöksen mukaisesti osaamiskeskuksien määrää vähennetään.

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä hyvinvointialueiden, kuntien sekä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan kanssa.

Määrärahasta käytetään kokonaisuudessaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Osaamiskeskuksien määrän vähentäminen (Lisätoimet 2024)	-1 000
Yhteensä	-1 000

2025 talousarvio	1 450 000
2024 talousarvio	2 450 000
2023 tilinpäätös	3 500 000

64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi

2) enintään 70 000 euroa sovittelutoiminnan kehittämisestä ja järjestämisestä Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin toimintamenoihin

3) rikos- ja riita-asioiden sovittelun tietojärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon liittyvien menojen maksamiseen sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle sovittelun tietojärjestelmän ylläpito- ja kehitystehtäviin.

Selvitysosa: Rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005, 7 §) mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on velvollinen järjestämään sovittelutoiminnan siten, että palvelua on saatavissa asianmukaisesti toteutettuna koko maassa.

Valtion korvauksen arvioidaan kattavan sovittelutoimintaan osallistuvan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvauksen yhteismäärä maksetaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) käytettäväksi THL:n kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle sovittelutoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun valtio-

neuvoston asetuksen (267/2006) mukaisesti. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos maksaa korvauksen ennakkona palveluntuottajille ja huolehtii korvauksen käytön valvonnasta.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 7 450 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi noin 150 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lakisääteisen rikos- ja riita-asioiden sovittelun toimintaedellytysten varmistaminen	500
Yhteensä	500

2025 talousarvio	7 600 000
2024 talousarvio	7 100 000
2023 tilinpäätös	7 100 000

70. Terveiden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat terveysvalvonnan, tartuntatautien valvonnan, rokotteiden hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista, terveyden edistämisen menoista, työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen menoista sekä UKK-instituutin valtionavustuksesta. Terveiden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveysvalvontaa toteutetaan osin myös momenttien 33.02.03, 33.02.05, 33.03.04 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveysvalvonnasta vastaavia toimijoita.

Terveiden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjinä ja edistäjinä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveellisiä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin.

Terveysvalvonta (momentti 33.70.21) keskittyy erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostamiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen sekä EU:n kemikaali-, kosmetiikka-, geeniteknikka-, tupakka- ja säteilylainsäädännön toimeenpanoon ja rakennusten kosteus- ja homevaurioiden selvittämisen kehittämiseen.

Tavoitteet:

- elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen
- turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus
- vähentää talousvesistä aiheutuvia epidemioita
- ehkäistä geeni-, bio- ja nanoteknologiaan liittyviä terveyshaittoja.

Rokotteiden hankinnan ja tartuntatautien valvonnan (momentit 33.70.20 ja 33.70.22) tavoitteena on ylläpitää tartuntatautien torjuntaa palvelevia valtakunnallisia epidemiologisia seurantajärjestelmiä sekä ohjata ja tukea tartuntatautien torjuntatyötä hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä ja hyvinvointialueilla.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tutkii tartuntatauteja, seuraa ja selvittää tartuntatautien ilmaantumista ja esiintymistä, kehittää niiden diagnostiikkaa, seuranta- ja torjuntaa sekä tiedottaa niistä ja antaa väestölle ohjeita tartunnan välttämiseksi ja leviämisen ehkäisemiseksi. THL huolehtii osaltaan rokotehuollosta, rokotteiden vaikutusten

seuraamisesta sekä yhteistyössä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen kanssa rokotteiden ja rokotusten haittavaikutusten selvittämisestä.

Tavoitteet:

- rokotuksiin ehkäistävien tautien matala esiintyvyys ja hyvä rokotuskattavuus (esimerkkeinä hinkuyskän ilmaantuvuus ja yli 65-vuotiaiden influenssarokotuskattavuus)
- tartuntatautien leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kampylobakteerilöydösten ilmaantuvuus, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärä)
- Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvän tartuntatautilanteen säilyttäminen (esimerkkinä tuberkuloosin ja MRSA-löydösten ilmaantuvuus sekä hoitoon liittyvien infektioiden ilmaantuvuus)
- HIV- ja hepatiitti C-infektion ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen leviämisen ehkäisy (esimerkkinä HIV- ja hepatiitti C-tapausten ilmaantuvuus), klamydiatapausten ilmaantuvuus ja kansallisten strategioiden päivitykset
- pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen (esimerkkinä kansallisen pandemian varautumissuunnitelmien päivitys)
- Suomen aktiivinen osallistuminen Euroopassa, lähialueilla ja globaalisti tartuntatautiuhkien torjuntaan, leviämisen ehkäisyyn, seurantajärjestelmien kehittämiseen sekä terveysturvallisuuden edistämiseen.

THL toimii myös Euroopan unionin tartuntatautien epidemiologisesta seurannasta ja tartuntatautien ilmoittamisesta vastaavana toimivaltaisena elimenä.

Terveyden edistämisen (momentti 33.70.50) käyttötarkoituksena on terveyden edistäminen sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin ehkäisy ja vähentäminen. Määrärahalla tuetaan kunnissa toteutettavaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa sekä toimintaa, jota kunnat, hyvinvointialueet ja järjestöt toteuttavat yhdessä. Toiminnan tulee kohdentua lisäämään väestön kriisinkestävyttä sekä vähentämään eriarvoisuutta hyvinvoinnissa ja terveydessä. Toiminnassa tulee huomioida ihmisen ja ympäristön hyvinvoinnin riippuvuus toisistaan. Toiminnan tulee tukea Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 -valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanoa ja siinä tulee huomioida hyvät väestösuhteet ja väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen parantaminen.

Sisällölliset painopisteet vuodelle 2025 ovat seuraavat:

1. Hyvinvointijohtamisen ja koordinaation vahvistaminen kehittämällä kuntien, alueellisten toimijoiden ja järjestöjen yhdyspinnalla olevia johtamis-, neuvottelu- ja yhteistyökäytäntöjä tai kehittämällä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisen koordinaatiota
2. Ehkäisevän päihdetyön sisältöjen, menetelmien ja/tai työn arvioinnin kehittäminen kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyössä työn laadun vahvistamiseksi sekä haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
3. Huumevalistustyön sisältöjen ja menetelmien kehittäminen ja tehostaminen lähiyhteisöjä aktivoimalla. Painotuksena haavoittuvassa asemassa olevien nuorten, heidän vanhempinsa ja heitä kohtaavien toimijoiden valmiuksien parantaminen.
4. Nuorten katuväkivallan ehkäisy, turvallisuuden edistäminen ja nuoriin kohdentuva erityinen huolenpito.
5. Iäkkäiden toimintakyvyn ja kotona pärjäämisen tukeminen sekä omaishoitajien hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja terveyden edistäminen.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen (momentti 33.70.51) määrärahaa käytetään työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos (TTL) käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitäville työterveyshuoltoasemille.

Tavoitteet:

- varmistaa, että työterveyshuollossa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä kuten valtioneuvoston asetuksessa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013) säädetään
- turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva uusien työterveyslääkäreiden koulutuksen määrällinen tarve
- nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2023—2025

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Terveysvalvonta			
Vesivälitteiset epidemiat			
— epidemioiden lukumäärä	3	2	2
— sairastuneet henkilöt	152	100	100
Tartuntatautien torjunta ja rokotteiden hankinta			
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	61	65	65
Hinkuyskätapaukset, lkm	120	400	400
Kampylobakteerilöydökset, lkm	2 586	3 000	3 000
Epidemioiden epäilyilmoitukset	99	100	100
Tuberkuloositapaukset, lkm	178	200	200
MRSA/resistentit stafylokokkilöydökset, lkm	76	65	65
HIV ilmoitetut tapaukset, lkm	283	200	200
Hepatiitti C-virustartunnat, lkm	1 124	1 200	1 200
Hepatiitti B-virustartunnat, lkm	508	400	400
Tippuritartunnat, lkm	1 329	1 000	1 000
Kuppatartunnat, lkm	457	400	400
Klamydiatartunnat, lkm	17 534	17 000	17 000
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus			
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	45	45	45

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 40 710 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntalain (1227/2016) 44 §:n—48 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, kan-

sallisen rokoteohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämisestä sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämisestä, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmän kehittämisestä, hankinnasta ja ylläpidosta sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta ja harvinaisten rokotteiden ja vasta-aineiden hankkimisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen

2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun

3) rokotteiden hankintapäätösprosessista, hankkimisesta, edelleen toimittamisesta ja välitystoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen

4) rokotuksilla estettävien vakavien epidemioiden ja pandemioiden rokotteiden kustannuksiin

5) enintään neljää henkilötyövuotta vuosittain vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen kansalliseen rokotusohjelmaan otettavien rokotteiden arviointityöhön, rokotteiden hankintaan, rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämiseksi sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämiseksi

6) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuosittain määrittämien riskialueiden väestön TBE-rokotuksiin

7) covid-19-rokotteiden vastikkeettomaan luovutukseen sekä rokotteiden luovuttamisesta, myynnistä ja hävittämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahaan sisältyy influenssapandemiarokotteen vuosivarausmaksu sekä muu varautuminen rokotuksilla estettäviin vakaviin epidemioihin. Rokotementilta maksetuilla rokotteilla rokotetaan 44 ja 45 §:n lisäksi myös 46 §, 47 § ja 48 §:ssä tarkoitettuja henkilöitä. Määrärahasta maksetaan lisäksi rokoteasetuksen 8 § perusteella hankittavia harvinaisia rokotteita ja vasta-aineita. Rokotusohjelman arviointi, kilpailutus ja hankintojen toteutus ovat huomattavasti vaikeutuneet ja monimutkaistuneet uusien rokotteiden, rokoteputan ja muuttuneen maailmantilanteen vuoksi. Rokotteiden varastointiin, jakeluun ja välitystoimintaan on arvioitu käytettävän 1 400 000 euroa.

TBE-rokotusohjelmassa Terveiden ja hyvinvoinnin laitos määrittää vuosittain ne maantieteelliset alueet, joilla rokotuksia tulee toteuttaa osana kansallista rokotusohjelmaa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on budjetoitu momentille 33.03.04. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Käyttämättä jäävät rokotteet pyritään ensisijaisesti ohjaamaan muille EU-maille, myymään tai lahjoittamaan kolmansiin maihin COVAX-rokoteyhteistyömekanismin kautta tai kahdenvälisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Pneumokokkrokotusten laajennus riskiryhmille 1 ja 2	-1 530
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-200
Yhteensä	-1 730

2025 talousarvio	40 710 000
2024 talousarvio	42 440 000
2023 tilinpäätös	178 140 000

21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 430 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) terveydensuojelulain (763/1994), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (599/2013), säteilylain (859/2018), tupakkalain (549/2016) ja kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) edellyttämästä terveysvalvonnasta, terveysvalvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) bio- ja nanoteknologian riskinhallintaan liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 210 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 220 000 euroa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-30
Yhteensä	-30
2025 talousarvio	430 000
2024 talousarvio	460 000
2023 tilinpäätös	460 000

22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 460 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntatautilain (1227/2016) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen

2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen

3) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuosittain ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 92 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 368 000 euroa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

2025 talousarvio	460 000
2024 talousarvio	460 000
2023 tilinpäätös	460 000

50. Terveiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveyden edistämisen määrärahasta annetun lain (333/2009) 1 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää valtionavustuksia järjestöille, säätiöille, hyvinvointialueille, kunnille ja muille toimijoille. Määrärahasta voidaan myös tehdä sopimuksia valtionhallinnon laitosten kanssa terveyden edistämisen hankkeista. Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan hallinnointiin liittyvien menojen maksamiseen.

*Selvitysosa:***Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen painopistealueisiin, 1 000 euroa/vuosi**

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Kuntien ja hyvinvointialueiden hyvinvointijohtamisen ja koordinaation kehittäminen	675	552	980
Tupakan, alkoholin, huumeiden ja muiden päihteiden käytön ja niistä aiheutuvia haittojen ehkäisy ja väheneminen	415	691	800
Positiivisen mielenterveyden edistämisen menetelmien käytön vahvistaminen, itsemurhien ehkäisyn tuki sekä yksinäisyyden ehkäisy	430	0	
Luontolähtöisten menetelmien käyttöönotto	260	542	
Nuoriin kohdistuva erityinen huolenpito		3 220	2 500
Kuntien terveyden edistämisen määräraha ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemiseen (investointiohjelma)	-	6 500	6 500
Huumevalistustyö	-	-	500
Rahoitettujen hankkeiden hallinnointi	20	20	20
Yhteensä	1 800	11 525	11 300

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi 11 280 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi 20 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Huumevalistustyö	500
Nuoriin kohdistuva erityinen huolenpito	-725
Yhteensä	-225

2025 talousarvio	11 300 000
2024 talousarvio	11 525 000
2023 tilinpäätös	1 800 000

51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkäriin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos voi maksaa korvausta yliopistoille, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työterveyshuoltolain tarkoittamille palvelujen tuottajille (työnantajan ylläpitämät terveysasemat). Työterveyslaitos voi käyttää määrärahaa itse antamansa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin.

Erikoislääkärikoulutuksen ja määrärahan tavoitteena on turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että

työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuollon toimeenpano.

Työterveyshuollon erikoislääkäreiden osaamiselle osuu jatkuvasti entistä suurempia työterveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen vaatimuksia muuttuvassa työelämässä. Koulutettujen lääkäreiden tarve ei ole vähenemässä lähivuosina. Määräraha on mitoitettu niin, että yhden erikoislääkärin pätevyyteen johtavan koulutuksen korvauksen suuruus on 64 700 euroa. Pätevyyden saaneiden erikoislääkärien määrä oli 29 vuonna 2023 (50 vuonna 2022, 48 vuonna 2021 ja 53 vuonna 2020).

2025 talousarvio	2 900 000
2024 talousarvio	2 900 000
2023 tilinpäätös	2 900 000

52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 918 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiön ylläpitämälle UKK-instituutille (laki valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiölle 1284/2010, 2 §).

Määräraha budjetoidaan myöntöpäätösperusteisena.

Selvitysosa: Avustus on tarkoitettu UKK-instituutin toimintaan, jonka tarkoituksena on yksilön ja väestön terveyden, toimintakyvyn ja omatoimisen terveydenhoidon sekä terveyttä edistävän liikunnan edistäminen, kehittämisen ja tutkimus.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-10
Yhteensä	-10

2025 talousarvio	918 000
2024 talousarvio	928 000
2023 tilinpäätös	928 000

54. Valtionavustukset ruoka-aputoiminnan tukeen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen ruoka-aputoimintaan sekä enintään yhden henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimitettyjen, palkkaamiseen vuodessa valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin.

Selvitysosa: Toiminnan tarkoitus on vakinaistaa ruoka-avun järjestäminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ruoka-apujärjestöjen tuki, toiminnan vakinaistaminen (siirto momentilta 33.03.63) (HO 2023)	3 000
Yhteensä	3 000

2025 talousarvio	3 000 000
------------------	-----------

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Selvitysosa: Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen tarkoituksena on tukea maatalousyrittäjien sosiaaliturvan toteutumista, työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Turkistuottajien lomituspalvelujen ja poronhoitajien sijaisapuvun tarkoituksena on tukea turkistuottajien ja poronhoitajien työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Maatalousyrittäjät ja turkistuottajat voivat valita joko kunnan paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut tai itse järjestetyt lomituspalvelut. Poronhoitajien sijaisapu on itse järjestetty lomituspalvelu.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista kustannusperusteisesti. Päätoimisilla maatalousyrittäjillä on oikeus 26 ilmaiseen vuosilomapäivään. Sijaisapua annetaan pääsääntöisesti muillekin kuin päätoimisille maatalousyrittäjille, jotka ovat sairauden tai muun laissa säädetyn tilapäisen syyn vuoksi estyneitä hoitamasta maatalousyrityksen päivittäin välttämättömiä kotieläinten hoitotoimia. Sijaisapua myönnetään vain tietyin edellytyksin ja siitä peritään palvelumaksu. Päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan lisäksi myöntää tuettua ja täysin maksullista lomittaja-apua. Muille kuin päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan myöntää vain täysin maksullista lomittaja-apua.

Turkistuottajien lomituspalveluista (vuosiloma ja lisävapaa) aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa. Korvattavien palvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Poronhoitajilla on mahdollisuus hankkia itselleen työkyvyttömyyden perusteella sijaisapua, jonka kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa. Korvattavan palvelun enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen paikallishallinnon järjestämisestä on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella (Mela). Käytännössä lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat Melan kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. Melalle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin. Paikallisyksikköjen yhdistämisestä johtuen yksikköjen määrä vähenee yhteentoista vuoden 2025 alussa. Yhdistäminen säästää kustannuksia pitkällä aikavälillä, parantaa toiminnan laatua ja vähentää henkilöriskejä.

Toiminnan laajuus

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Maatalousyrittäjät			
1. Vuosilomatoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	11 595	10 899	10 245
Lomituspäivien lukumäärä	293 473	275 865	259 313
Lomituspäiviä/käyttäjä	25,31	25,31	25,31
Lomitustuntien lukumäärä	1 923 858	1 808 427	1 699 821
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,56	6,56	6,56
2. Sijaisaputoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	3 560	3 363	3 162
Lomituspäivien lukumäärä	160 897	152 012	142 891
Lomituspäiviä/käyttäjä	45,20	45,20	45,20
Lomitustuntien lukumäärä	1 135 644	1 072 932	1 008 556

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	7,06	7,06	7,06
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu			
Palvelujen käyttäjät	5 751	5 406	5 082
Lomituspäivät	51 996	48 877	45 891
Lomituspäiviä/käyttäjä	9,04	9,04	9,04
Lomitustunnit	347 938	327 062	307 438
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,69	6,69	6,69
Turkistuottajat			
1. Vuosiloma			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	235	228	221
Lomituspäivät	4 156	4 103	3 980
Lomituspäiviä/käyttäjä	17,69	18,00	18,00
Lomitustunnit	30 320	29 910	29 012
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	7,30	7,30	7,30
2. Lisävapaa			
Palvelujen käyttäjät	161	156	151
Lomitustunnit	18 258	18 236	17 736
Lomitustunteja/käyttäjä	113	117	117
Poronhoitajien sijaisapu			
Sijaisavun myöntämispäätöksiä	263	280	290
Lomitustunnit	21 321	22 037	23 299
Lomitustunteja/päätös	81	79	80
Käyttäjiä	178	190	200
Lomitustunteja/käyttäjä	120	116	117

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 115 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitustapa perustuu vuoden 2022 kustannuksia kuvaaviin alustaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2023 ja 2024.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistusten huomioiminen	7 450
Tasomuutos	-3 850
Yhteensä	3 600

2025 talousarvio	115 600 000
2024 talousarvio	112 000 000
2023 tilinpäätös	106 796 191

41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalvelulain (1264/2009) 25 §:n mukaiseen turkistuottajien lomituspalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen lomituksen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Turkistuottajille järjestetään maksutonta vuosilomaa ja maksullista lisävapaata tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

2025 talousarvio	1 700 000
2024 talousarvio	1 700 000
2023 tilinpäätös	1 900 000

42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) 16 §:n mukaiseen sijaisavun kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Poronhoitajille järjestetään sijaisapua työkyvyttömyyden aikana enintään 200 tuntia ja 90 päivää kalenterivuoden aikana tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Lomituspalvelujen enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	50
Yhteensä	50

2025 talousarvio	500 000
2024 talousarvio	450 000
2023 tilinpäätös	450 000

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 15 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspävelulain (1231/1996) 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspävelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 94 000 euroa lain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille

3) turkistuottajien lomituspäveluista annetun lain (1264/2009) 24 §:n ja poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) nojalla pävelujen hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän kuntien lomituspävelujen kustannuksiin 13 521 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspäveluista kunnille aiheutuvat kustannukset sekä eräille kunnille maksettava harkinnanvarainen lisäkorvaus. Maataloustuottajien eläkelaitokselle lomituspävelujen hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin arvioidaan käytettävän 1 619 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspävelujen hallinnosta eläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Turkistuottajien jaksamisen hanke, peruutus	-20
Yhteensä	-20

2025 talousarvio	15 140 000
2024 talousarvio	15 160 000
2023 tilinpäätös	17 140 000

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään harkinnanvaraisina avustuksina yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille hakemusten perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) käsittelee avustushakemukset, laatii avustusehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta, valvoo niiden käyttöä ja suorittaa avustetun toiminnan tuloksellisuusseuranta. Avustuksista päättää sosiaali- ja terveysministeriö pääsääntöisesti keran vuodessa.

Vuonna 2024 avustuksia yhteensä 383,6 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Rahoitusuudistuksen myötä 1.1.2024 alkaen Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tuotot tuloutetaan yleiskatteellisena rahoittamaan kaikkia valtion menoja. Samalla sosiaali- ja terveydenalan yhdistysten ja säätiöiden sekä sotaveteraanien rahoitusmalli muuttui budjettirahoitteiseksi.

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua, STEA-avustuksiin osoitettua määrärahaa on tarkoitus käyttää vuonna 2025 yhteensä 304,088 milj. euroa. Määrärahasta 278,3 milj. euroa on budjetista tulevaa rahaa ja loppuosa arviolta 25,788 milj. euroa on tasepurkua aiemmilta vuosilta käyttämättä jääneestä Veikkaus Oy:n pelitoiminnan tuotoista, jotka on käytettävä arpalaislain siirtymäsäännösten nojalla 31.12.2026 mennessä.

Sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen myönnetään avustuksia yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille kehysrahoituksesta siten, että jaettavaa on momentilla 33.90.50. yhteensä 304,088 milj. euroa.

50. Avustukset yhdistyksille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 304 088 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetun lain (284/2023) 3 §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Selvitysosa:

Avustetun toiminnan strategiset tavoitteet

- vähentää eriarvoisuutta ja lisätä yhdenvertaisuutta sekä osallisuutta elämäntilanne ja tausta huomioiden
- vahvistaa ihmisten voimavaroja ja auttaa pitämään huolta itsestä, toisista ja ympäristöstä
- tunnistaa kohtaavan työn merkityksen järjestölähtöisessä työssä ja tukea sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaedellytyksiä.

Avustuskokonaisuudet

1) Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen

Avustuskokonaisuus sisältää järjestöjen ohjaavia ja vaikuttamiseen liittyviä toimintoja kuten viestintä ja vaikuttamistoiminta, edunvalvonta, kehittämistoiminta, arviointi ja tutkimus ja jäsenjärjestöjen tukeminen.

2) Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen

Avustuskokonaisuus sisältää terveyttä, työ- ja toimintakykyä ja ihmisten itsenäistä elämänhallintaa edistävää toimintaa. Toimintaa suunniteltaessa on tärkeä ottaa huomioon ihmiset, joiden on vaikea saada tukea toimintakykynsä vajeisiin tai jotka eivät osaa itse ohjautua avun piiriin.

Avustuskokonaisuuteen kuuluu Paikka auki II -osatyökykyisten ja nuorten työllistymisen avustushjelma, jonka tavoitteena on edistää työelämävalmiuksia ja työllistymistä.

3) Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen

Avustuskokonaisuus sisältää ihmisten kohtaamisen ja osallisuuden mahdollistamista sekä sosiaalisten taitojen vahvistamista.

Avustuskokonaisuus sisältää erityisryhmien asumismahdollisuuksien ja -valmiuksien parantamista sekä asunnottomuuden poistamista. Erityisryhmät määritellään Avustusoppaassa.

4) Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen

Avustuskokonaisuus sisältää toimintaa, jolla autetaan ihmisiä erilaisissa kriisitilanteissa ja ehkäistään arjen turvallisuutta uhkaavia ongelmia. Avustuskokonaisuuteen sisältyy myös vapaaehtoinen pelastuspalvelu ja siihen liittyvä vapaaehtoisten koulutus.

Määrärahasta käytetään arviolta 6 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Avustustoiminnan avustuskokonaisuuksien toteutunut/arvio 2023—2025 (milj. euroa)

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen	97	96	85
Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen	114	105	83
Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen	122	136	99
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	41	47	37
Yhteensä	374	384	304

Avustusmäärärahan käyttö avustuslajeittain toteutunut/arvio vuosina 2023—2025 (milj. euroa)

	2023 toteutunut	2024 arvio	2025 arvio
Yleisavustukset	66	68	63
Kohdennetut toiminta-avustukset	220	237	220
Investointiavustukset	9	7	1
Hankeavustukset	79	72	20
Yhteensä	374	384	304

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Mielenterveyden matalan kynnyksen chat-palvelu	500
Säästön aikaistus (Lisätoimet 2024)	-25 000
Valtionavustusten tason leikkaus (HO 2023)	-25 000
Voittovaroista purettava osuus 2024	-25 788
Voittovaroista purettava osuus 2025	25 788
Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)	-30 000
Yhteensä	-79 500

2025 talousarvio	304 088 000
2024 talousarvio	383 588 000
2023 tilinpäätös	373 597 053

03. Apteekkivero

Momentille arvioidaan kertyvän 200 000 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena, pois lukien tuloarvioon kohdistuvat oikaisut, jotka kirjataan verotuksen oikaisupäätöksen perusteella.

Selvitysosa: Tulot ovat apteekkiverosta annetun lain (770/2016) mukaisia maksuja.

Vuonna 2025 apteekkiverot vahvistetaan vuoden 2024 liikevaihdon perusteella, josta on tehty lain mukaiset vähennykset.

2025 talousarvio	200 000 000
2024 II lisätalousarvio	11 000 000
2024 talousarvio	190 000 000
2023 tilinpäätös	218 210 247

12. Säteilytoimintaverot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 833 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat säteilylaissa (859/2018) tarkoitettuja valvontamaksuja.

Säteilyturvakeskuksen perimät veronluonteiset valvontamaksut perustuvat tarkastustoiminnan toteutuneisiin kustannuksiin pohjautuvaan kustannusarvioon. Veron määrää tarkistetaan tarvittaessa kustannustason muuttuessa.

2025 talousarvio	2 833 000
2024 talousarvio	2 833 000
2023 tilinpäätös	2 914 521

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala*02. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 030 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määäämien perusteiden mukaisia alkoholilain (1102/2017) tarkoittamia lupa- ja valvontamaksuja, terveydensuojelulain (763/1994) 20 b ja 28 a §:ssä tarkoitettujen suoritteiden maksuja sekä tupakkalain (549/2016) valvontamaksuja.

2025 talousarvio	2 030 000
2024 II lisätalousarvio	-840 000
2024 talousarvio	2 690 000
2023 tilinpäätös	3 345 933

03. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 100 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) 7 §:n mukaisia maksuja ja sekalaisia tuloja.

Tulot kertyvät rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta sekä sekalaisista tuloista. Vastaavat menot on merkitty momenteille 33.03.04 ja 33.70.20.

2025 talousarvio	100 000
2024 talousarvio	100 000
2023 tilinpäätös	—

(90.) Sosiaali- ja terveysministeriön osuus rahapelitoiminnan tuotosta

2023 tilinpäätös	249 098 589
------------------	-------------

98. Valtionapujen palautukset

Momentille arvioidaan kertyvän 158 200 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalivakuutuksen erityislakien nojalla maksettujen valtionapujen ja valtion osuuksien palautuksia.

2025 talousarvio	158 200 000
2024 talousarvio	158 200 000
2023 tilinpäätös	177 544 416

99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 46 388 000 euroa.

Tulokertymässä otetaan huomioon ne hallinnonalan tulot ja takasin perinnät, joita varten ei ole erillistä tulomomenttia tai joita ei voida ottaa huomioon menomomenteilla.

Selvitysosa:
Tulojen arvioitu kertymä (euroa)

Avopalveluennakoiden palautukset (sotilasvammalaki 404/1948)	15 200 000
Sotilasvammakorvauksiin liittyvät regressit (sotilasvammalaki 404/1948)	300 000
Muut tulot ja takasin perinnät	5 100 000
Voittovaroista purettava osuuden huomioiminen	25 788 000
Yhteensä	46 388 000
2025 talousarvio	46 388 000
2024 II lisätalousarvio	8 000 000
2024 talousarvio	15 600 000
2023 tilinpäätös	18 029 935